

Poseban prilog
Večernjeg lista i
Sveučilišta u Mostaru

universitas

MOSTARIENSIS

SVEUČILIŠNE NOVINE **Br.9**
SVEUČILIŠTA U MOSTARU

Iskustvo Ive Klepić

STR. 6
Međunarodni
zajednički doktorski
studiji nova prilika
za usavršavanja

Razvoj

STR. 12
Dislocirana nastava
u središnjoj Bosni
i Posavini su
dodatna vrijednost

Milenko Bevanda

STR. 14
Prvi studij na
engleskom, na
Medicinu u Mostar
dolaze i iz SAD-a

VAŽNI PROCESI INTEGRACIJE
I INTERNACIONALIZACIJE

Reforme

ZA EUROPSKO, MODERNO SVEUČILIŠTE BUDUĆNOSTI

Rektor Sveučilišta
u Mostaru prof. dr.
sc. Zoran Tomić:
Mijenjamo
se, strateški
rastemo,
ali imamo
i slabosti

STR. 10

Kampus dobiva potpuno novi izgled

Praksa u Večernjaku

STR. 8

Prilika za
studente
da u svijet
novinarstva
zakorače s
iskustvom

Studentima pomoć za posao

STR. 16

Godišnje
zaposle
više od 500
mladih, preko
servisa traže
i sezonce

Uvodnik

Prof. dr. sc. Zoran Tomić,
rektor Sveučilišta u Mostaru

Mijenjamo se, strateški rastemo, ali imamo i slabosti

Odgovoriti na pitanje koji su najznačajniji uspjesi Sveučilišta u Mostaru u posljednjih šest mjeseci, godinu ili dvije nije posve jednostavno. Uvjeran sam da je Sveučilište promijenilo paradigmu i način funkcioniranja. Sve promjene okrenute su prema unutarnjem jačanju, ali i konkurentnosti prema vani. Promjene moraju početi od nas samih, misao je koju stalno ponavljam svojem timu, dekanicama i dekanima te svima onima koji kreiraju Sveučilište budućnosti.

Sveučilište budućnosti, kako ga volimo nazvati i kako ga vidimo, danas se temelji na preciznoj strategiji razvitka. Iz strategije je proizašao akcijski plan za provedbu strategije gdje smo definirali više od 800 podciljeva. Kada sam kolegama rektorima rekao da smo tek ove godine prvi put u povijesti izradili akcijski plan, oni su mi rekli da nemaju ni "A" od akcijskog plana. Radi se o puno većim sveučilištima od Sveučilišta u Mostaru.

S druge strane, strateški i povijesni iskorak prema integraciji Sveučilišta svakim danom se zaokružuje u ozbiljno organizirano europsko sveučilište. Sada se nalazimo pred ključnim izazovom, a to je financijska integracija. Definirali smo rok sredinom srpnja kao konačni termin za financijsku integraciju. Radi se o najosjetljivijoj fazi integracije i dizajniranja

nove perspektive Sveučilišta. Danas, u vrijeme kada ulazimo u ovaj proces, uvjeren sam kako ćemo i ovu fazu uspješno provesti i da ćemo iskoristiti sve znanje i iskustvo kako bismo oblikovali financijske kapacitete našeg Sveučilišta.

Paralelno s ovim procesima odvijaju se brojne aktivnosti na Sveučilištu. Međunarodna suradnja kroz sve svoje oblike raste i jača iz dana u dan. Potpisujemo nove međunarodne sporazume, povećava se razmjena studenata i profesora. Sveučilište u Mostaru postaje sve više poželjan partner u kreiranju doktorskih studija, pisanju i prijavi projekata, kao i brojnih drugih međunarodnih i domaćih aktivnosti.

Razvoj Sveučilišta ogleda se u pokretanju novih studija. Novi studiji temelj su za našu konkurentnost na tržištu znanja, ali i okvira za optimalno dizajniranje potreba društvene zajednice. Infrastrukturno smo u sponu. Brojni su projekti i stalno se širi izgradnja novih kapaciteta. Od jeseni ćemo raspolagati vlastitom sveučilišnom tiskarom koja će podići našu nakladničku kuću Pressum.

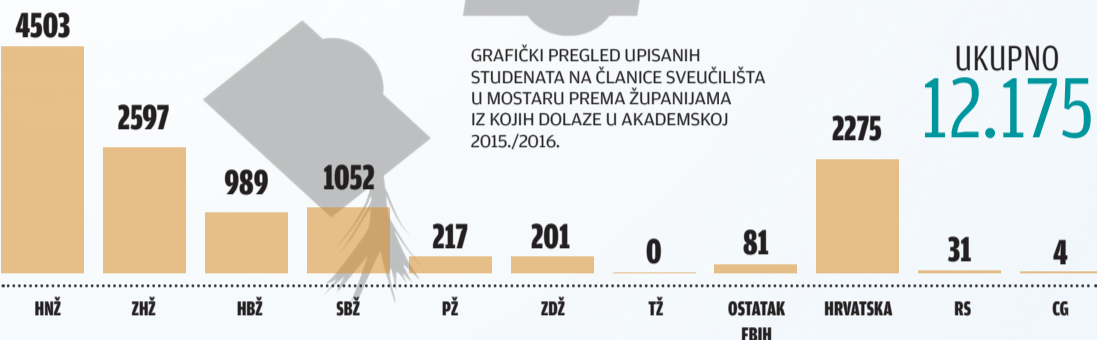
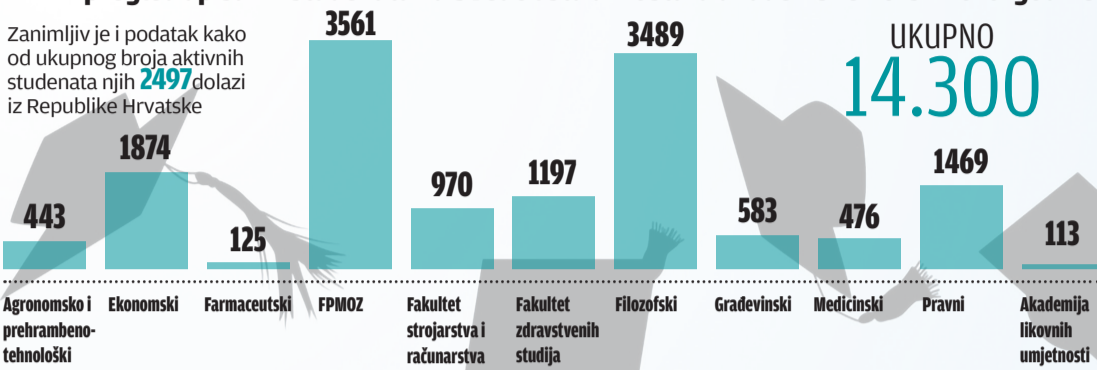
Sveučilište se ubrzano razvija na području informacijskih tehnologija. Unaprijeđen je naš informacijski sustav, kreiraju se vlastiti programi e-učenja. Održavaju se stalne radionice, a radimo s mlađim naraštajima. Nova web-stranica i mobilne aplikacije svjedoče o našoj opredijeljenosti za IT. Naši studenti i naš Studenski zbor ostavljaju tragove na svakom koraku. Jednostavno je teško istaknuti njihovu zaslugu za razvoj i brendiranje Sveučilišta s jedne strane i afirmaciju prava studenata s druge strane.

Isticanje rezultata i uspjeha moglo bi se nastaviti. Na sve te rezultate smo ponosni, ali za njih smo i odgovorni. No, kako sve ne bi bilo (pre)idealno, moram istaknuti da imamo još uvijek svojih slabosti. Imamo ih i u organizacijskom segmentu, dakako, i akademskom i financijskom. Još uvijek na Sveučilištu ima pojedinaca koji ne "žive SUM" i koji se ponašaju na granici akademizma, da budem blag. Studenti nam se žale na pojedine profesore i suradnike, njihovu samovolju, netransparentne kriterije, nedovoljno angažiranje u nastavi i na ispitima, na razinu znanja i način prenošenja znanja, nedolaska na nastavu i sl. Budimo iskreni, ima toga. To su navike i ponašanja koja moramo mijenjati, ne odobravati i sankcionirati. Sveučilištu u Mostaru jest i mora biti student na prvom mjestu. Mi postojimo zbog naših studenata, a oni su ti koji će ovo društvo danas i sutra učiniti boljim. Svi oni koji nisu spremni prihvatiti to ključno načelo morat će otići sa Sveučilišta u Mostaru.

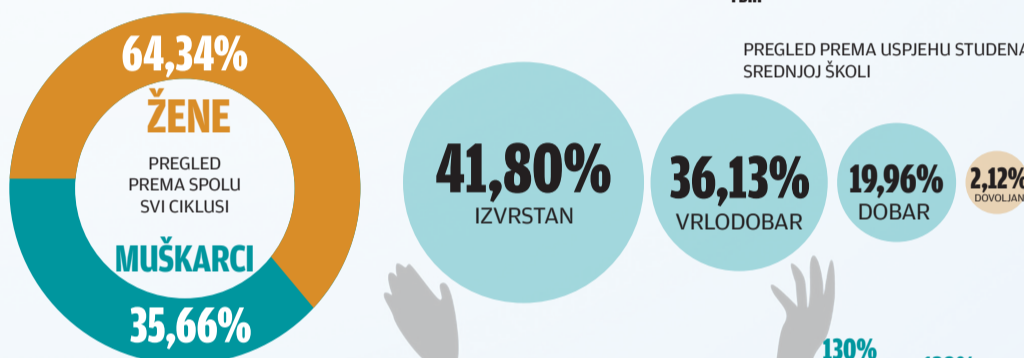
Zbirni pregled upisanih studenata na Sveučilištu u Mostaru akademske 2015./2016. godine

Zanimljiv je i podatak kako od ukupnog broja aktivnih studenata njih **2497** dolazi iz Republike Hrvatske

GRAFIČKI PREGLED UPISANIH STUDENATA NA ČLANICE SVEUČILIŠTA U MOSTARU PREMA ŽUPANIJAMA IZ KOJIH DOLAZE U AKADEMSKOJ 2015./2016.

PREGLED PREMA USPJEHU STUDENATA U SREDNJOJ ŠKOLI

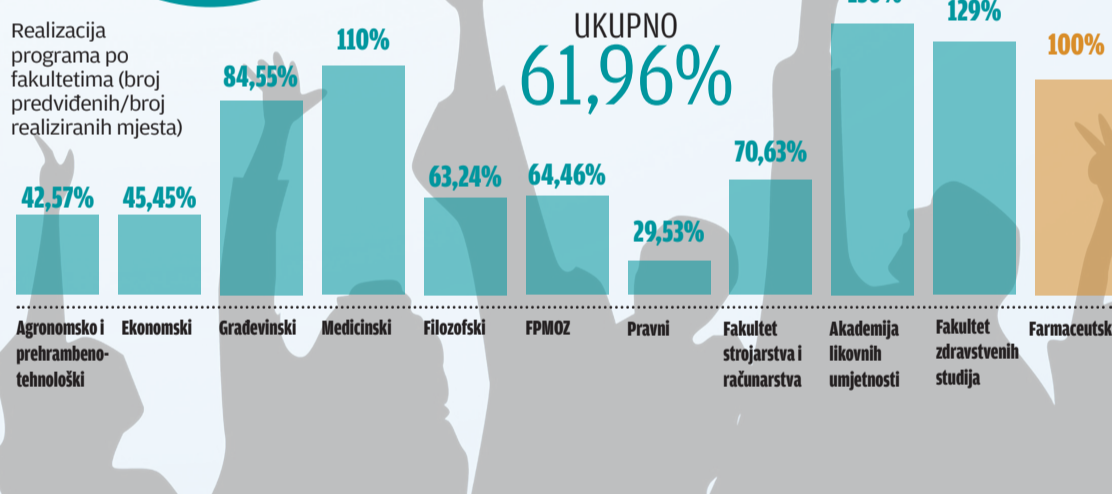

41,80%
IZVRSTAN

36,13%
VRLODOBAR

19,96%
DOBAR

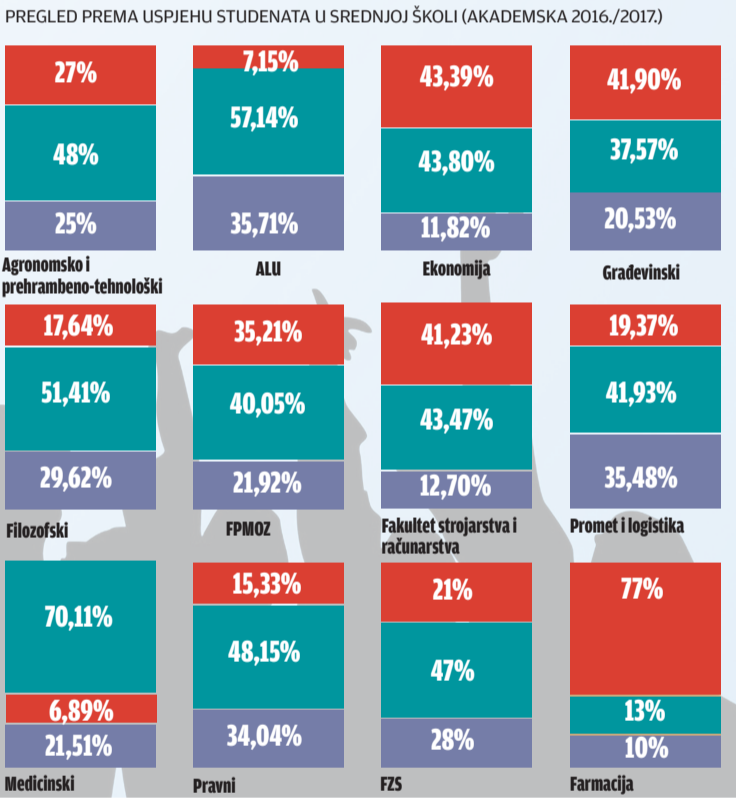
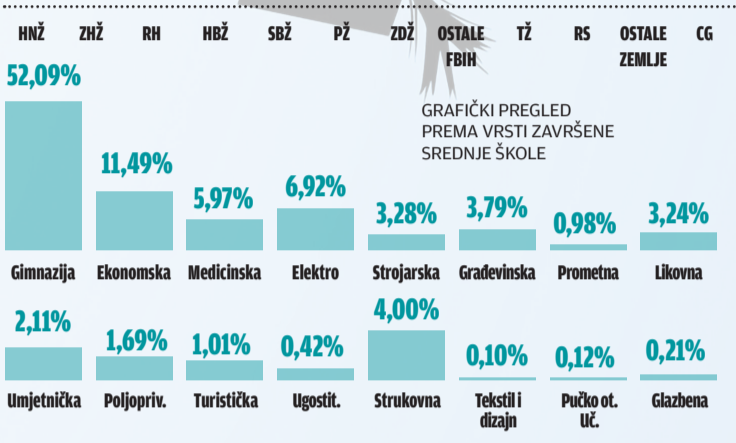
2,12%
DOVOLJAN

IAKO JE SMANJENJE BROJA STUDENATA PROBLEM U CIJELOJ BOSNI I HERCEGOVINI

Studenti iz regije biraju Mostar, raste broj upisanih iz ZH županije, ali i Tuzle

Na smanjenje broja studenata Sveučilište u Mostaru odgovara novim studijskim programima, zajedničkim međunarodnim studijama koji privlače strane studente te programima cjeloživotnog učenja i specijalističkih studija

Maja Ereš

Odlazak mladih iz Bosne i Hercegovine već je ne samo aktualna tema nego i gorući problem u Bosni i Hercegovini, a podaci o smanjenju broja studenata otkrivaju možda i prave razmjere ove priče. Informacija o statističkim pokazateljima u obrazovanju u BiH od Ministarstva civilnih poslova BiH pokazala je da je u razdoblju od 2013. do 2018. godine smanjen broj studenata za gotovo 20 tisuća. Prema podacima Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja, u BiH postoji 50 licenciranih visokoškolskih ustanova, dok je na listi akreditiranih visokoškolskih institucija Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH 30 visokoškolskih ustanova, od čega je osam javnih sveučilišta.

Pozicija Sveučilišta

Ako usporedimo akademsku 2015./2016. godinu kada je na Sveučilište bilo upisano 12.175

Pregled statistike za 2018./2019.

Ukupan broj studenata 11.697

AGRONOMSKI I PREHRAMBENO TEHNOLOŠKI FAKULTET 353
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI 110
EKONOMSKI FAKULTET 1140
FAKULTET PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKIH I ODGOJNIH ZNANOSTI 2763
FAKULTET STROJARSTVA, RAČUNARSTVA I ELEKTROTEHNIKE 1009
FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA 1168
FARMACEUTSKI FAKULTET 166
FILZOFSKI FAKULTET 2548
GRAĐEVINSKI FAKULTET 459
MEDICINSKI FAKULTET 606
PRAVNI FAKULTET 1375

Broj studenata prema županijama iz kojih dolaze:
HNŽ 4263; ZHŽ 2679; HBŽ 988; SBŽ 774; PŽ 212; ZDŽ 190; TŽ 56; ostale FBiH 80; RH 2246; RS 45; CG 17; ostale 24

Analiza kretanja broja studenata prema informaciji o statističkim pokazateljima u obrazovanju u BiH
Ministarstva civilnih poslova BiH

2013./14. GODINA 113.290
2014./15. GODINA 109.259
2015./16. GODINA 105.299
2016./17. GODINA 99.977
2017./18. GODINA 93.984

studenata i aktualnu akademsku 2018./2019. godinu kada je upisano 11.697 studenata, dolazi se do razlike, odnosno pada broja studenata za četiri posto (478 studenata), što i nije poražavajući podatak ako pogledamo statistiku u cijeloj BiH gdje, primjerice, tuzlansko sveučilište ima pad od 3251 studenta. Iz evidencije i statistike koju vodi Sveučilište u Mostaru, a u ovom slučaju u presjeku su prikazane ak. 2015./2016. i 2018./2019., vidljivo je kako raste broj studenata u kategoriji zemalja iz kojih dolaze. Taj broj 2015. godine, primjerice, za Crnu Goru iznosio je četiri, a danas je ukupno 17 studenata koji dolaze iz Crne Gore. Kada je riječ o županijama, blagi porast u broju studenata bilježi Zapadnohercegovačka županija. Zanimljiv je podatak da iz Tuzlanske županije 2015./2016. nije zabilježen nijedan student, a danas ih je ukupno 56. Broj studenata iz Republike Hrvatske drži konstantu, s malim odstupanjima, oko 2300 studenata.

Broj studenata

Smanjenje broja studenata zasigurno je problem s kojim se bore sva sveučilišta u BiH, a razlozi pada uglavnom nisu u nadležnosti visokoškolskih ustanova, no utječu na njihov opstanak. S druge strane, događa se hiperprodukcija određenih kadrova koji se zadržavaju na zavodima za zapošljavanje, što mlade ljude odbija od studiranja zbog neizvjesne budućnosti. Svjesni postojećih problema, Sveučilište u Mostaru ulaže velike napore kako bi odgovorilo na sve izazove, a neki od načina su novi studijski programi usklađeni s potrebama i analizama tržišta rada, zajednički međunarodni studiji koji privlače strane studente, a održavaju se u suradnji s partnerskim sveučilištima, te programi cjeloživotnog obrazovanja i specijalističkih studija. Kontinuirano se povećava broj sati praktične nastave, studentske prakse, kako bi već na studiju studenti bili u mogućnosti upoznati se s potencijalnim poslodavcima i dokazati svoju kompetentnost.

OD SLJEDEĆE AKADEMSKE GODINE

Novi studijski programi kao odgovor na potrebe tržišta rada

Lorena Vegar

Studij geodezije i geoinformatike, diplomski studiji grafičkog dizajna, kriminalistike i sigurnosnog menadžmenta i nutricionizma te restrukturiran preddiplomski studij matematike i informatike od nove akademske godine bit će pokrenuti na Sveučilištu u Mostaru.

• Geodezija i geoinformatika

Znanja iz područja katastra i zemljišnih knjiga te znanja za rad u praksi studentima će omogućiti sveučilišni preddiplomski studijski program geodezije i geoinformatike. Program je koncipiran za obrazovanje sveučilišnih prvostupnika, inženjera koji će dobiti dovoljno praktičnih znanja za rad u praksi i istodobno za omogućavanje daljnje nastavke školovanja na odgovarajućim diplomskim, odnosno poslijediplomskim doktorskim studijima.

• Diplomski studij grafičkog dizajna

Za upis na prvu godinu diplomskog studija grafičkog dizajna mogu se kandidirati pristupnici koji su završili preddiplomski studij grafičkog dizajna, likovnih umjetnosti ili srodan preddiplomski studij iz područja umjetnosti, tehničkih, društvenih ili humanističkih znanosti, uz polaganje razredbenog ispita i provjere znanja iz područja grafičkog dizajna. Magistri grafičkog dizajna moći će raditi u tiskarama i tvrtkama za dizajn, kao i u strukovnim udrugama i asocijacijama.

• Diplomski studij kriminalistike i sigurnosnog menadžmenta

Novi studijski program pokreće se kao odgovor na potrebe tržišta rada, ali i kao jedini logičan put i obveza prema studentima koji su upisali preddiplomski ciklus. Na drugoj godini diplomskog studija studenti se mogu opredijeliti za opći ili forenzični smjer, a kompetencije smjera unose se u dodatak diplomi. Diplomirani studenti mogu raditi u brojnim državnim institucijama, kao i u privatnom sektoru.

• Diplomski studij nutricionizma

Studij nutricionizma, uz znanja iz temeljnih disciplina, omogućuje i znanja o znanstvenim dostignućima vezanim uz prehranbenu epidemiologiju, toksikologiju, dijetetiku, edukaciju o prehrani i slično. Magistri nutricionizma završetkom studija stječu osnovna znanja iz prirodnih znanosti te stručna znanja iz područja nutricionizma.

• Restrukturiran preddiplomski studij matematike i informatike

U današnjem modernom svijetu zanimanje IT stručnjaka jedno je od najdeficitarnijih zanimanja i upravo taj problem novi program studija matematike i informatike pokušava riješiti. Prvostupnik restrukturiranog studija matematike i informatike može raditi kao frontend ili backend programer, programer mobilnih aplikacija, mrežni administrator, kao i administrator baza podataka.

PROF. DR. IVAN OSTOJIĆ, dekan Agromoskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta: Dinamičan razvoj nutricionizma stvara potrebu za obrazovanjem stručnjaka sa solidnim znanjem ne samo iz temeljnih disciplina već i sa znanjem o najnovijim znanstvenim dostignućima. Prisutna je uska povezanost nastavnog procesa sa znanstveno-istraživačkim projektima na fakultetu i drugim znanstveno-istraživačkim ustanovama.

PROF. DR. SC. STJEPANSKO, dekan Akademije likovnih umjetnosti: Razlog pokretanja diplomskog studija grafičkog dizajna je obrazovanje mladih ljudi koji će biti nositelji i kreatori kulturnih događanja u regiji. Na obrazovnim visokoškolskim ustanovama u bližem okruženju ne postoji sličan studijski program te kao takav predstavlja ishodište za obrazovanje stručnog kadra koji će promicati umjetničke vrijednosti i djelovati na očuvanju kulturne baštine.

PROF. DR. SC. MARIO VASILI, dekan FPMOZ-a: Razlog za organiziranje i izvođenje preddiplomskog studija matematike i informatike rezultat je objektivnih društvenih potreba, a utvrđen je na osnovi analize postojećeg stanja. Osnovni cilj je formiranje studijskog programa koji će studente pripremiti za tržište rada u IT-u, možda i najbrže rastućoj grani gospodarstva.

PROF. DR. MAJA PRSKALO, dekanica Građevinskog fakulteta: Inženjeri, a kasnije i prvostupnici i magistri geodezije i geoinformatike, nikada nisu imali poteškoća u zapošljavanju, a trenutno stanje na tržištu rada je takvo da diplomirani stručnjaci u kratkom vremenu pronalaze posao. Kada je riječ o BiH, sa sigurnošću se može kazati kako postoji kontinuirana potreba za geodetskim kadrom.

PROF. DR. SC. SABRINA HOROVIĆ, dekanica Pravnog fakulteta: Program studija osmišljen je tako da se studentima omogući stjecanje uže specijaliziranih teorijskih i praktičnih znanja i vještina kojima se osposobljavaju za samostalno obavljanje specijalističkih poslova u institucijama koje se bave poslovima kriminalističke, forenzične i sigurnosne prirode.

1

ACC. PROF.
DR. SC. **VLADO
MAJSTORVIĆ,**
PROREKTOR ZA
MEĐUSVEUČILIŠNU
SURADNJU

Proces transformacije prema modelima suvremenih svjetskih sveučilišta

Vrijeme u kojemu živimo vrijeme je opsežnih, dubokih i brzih promjena koje zahvaćaju sve sfere i područja djelovanja i življenja, pa tako i sveučilišta kao ključne institucije visokog obrazovanja. Takve promjene u okruženju i globalizacija prekidaju regionalni monopol sveučilišta, što povećava nadmetanje i studenata i akademskog osoblja. To dovodi do njihova preusmjerenja na područja uspješnijih sveučilišta na kojima je proces transformacije prema novoj generaciji sveučilišta odavno započeo. S obzirom na to da se taj proces odvija u svim zemljama Europe, nužno je bilo da kreatori strategija na političkim i organizacijskim razinama, pa tako i na razini Sveučilišta u Mostaru, pokrenu proces njegove transformacije prema modelima suvremenih sveučilišta koja mogu proizvesti i primijeniti potrebno znanje i tako pridonositi gospodarskom i društvenom razvoju zajednice. U tom pogledu je suradničkim pristupom, širokom raspravom i dijalogom na Sveučilištu, suradnjom s drugim sveučilištima i drugim relevantnim akterima iz okruženja, donesena Strategija razvoja Sveučilišta 2018. - 2023. Izrada i praćenje provedbe Strategije jedan je od ključnih iskoraka u podizanju razine kvalitete institucionalne organizacije i strateškog upravljanja na Sveučilištu, kao i sve veće transparentnosti prema nastavnom i nenastavnom osoblju, studentima, osnivačima, vladinom i nevladinom sektoru, lokalnoj zajednici, gospodarstvu i javnosti. Svjesni potrebe jačeg povezivanja i suradnje s gospodarstvom, vladama i finansijskim institucijama, organizirani su brojni tematski sastanci i stručni skupovi u obliku gospodarskih foruma, sveučilišnih klauzura i konferencija o aktualnim temama kao što su: Sveučilište i okruženje, poboljšanje postojećih i razvoj novih studijskih programa sukladno potrebama tržišta rada, razvoj transparentnog i pouzdanog modela financiranja sveučilišta, uključujući školarine, stipendije i zajmove kao njegove važne sastavne elemente te jačanje sustava osiguravanje kvalitete - ključne odrednice Sveučilišta i pokretača promjena u ovom području.

Suradničkim pristupom, širokom raspravom i dijalogom donesena je Strategija razvoja 2018. - 2023.

2

PROF. DR. SC.
SANJA BIJAKŠIĆ,
PROREKTORICA
ZA MEĐUNARODNU
SURADNJU

Povećati mobilnost studenata, otkloniti jezične barijere koje još uvijek postoje

Proces internacionalizacije zahtijeva kontinuirane i dugoročne napore ako želimo polučiti "vidljive" rezultate. U cilju njezina razvijanja i jačanja, Ured za međunarodnu suradnju provodi aktivnosti disperzirane u više smjerova. Primarna zadaća je povećanje mobilnosti studenata i nastavnog/nenastavnog osoblja i to, prije svega, dolazne mobilnosti. Danas možemo reći da je posljednjih godina zabilježena tendencija rasta u ovom segmentu. Za razdoblje od 1. listopada 2017. do 31. svibnja 2019. odobreno je i ostvareno 147 studentskih i 163 mobilnosti nastavnog/nenastavnog osoblja. Međutim, za povećanje dolaznih mobilnosti moramo osigurati i uvjete u kojima će studenti iz inozemstva moći pohađati nastavu i polagati ispite na nekom od stranih jezika. Drugim riječima, trebamo raditi na otklanjanju jezičnih barijera koje još uvijek postoje. Paralelno s ovim aktivnostima kreiraju se programi koji se izvode na stranom jeziku. Danas se na Medicinskom fakultetu izvodi integrirani studij medicine na engleskom jeziku. Dva su i diplomatska studija koja će uskoro početi s izvođenjem nastave na stranom jeziku, dok na ustrojbenim jedinicama postoji mogućnost izvođenja nastave pojedinih kolegija na nekom od stranih jezika. Osim toga, Sveučilište je partner u dvama međunarodnim diplomskim studijima te međunarodnom doktorskom studiju zajedno sa sveučilištima iz šest zemalja. Zadaća Ureda za međunarodnu suradnju je i uspostavljanje partnerskih veza sa sveučilištima iz okruženja, kao i sudjelovanje u međunarodnim akademskim mrežama. U razdoblju od 2006. godine do danas potpisana su 52 međunarodna sveučilišna sporazuma, od toga 30 ih je potpisano u posljednje dvije godine. Značajno je napomenuti da je u veljači ove godine Sveučilište bilo domaćin 3. rektorskog foruma zemalja jugoistočne Europe na kojem je sudjelovalo tridesetak predstavnika sveučilišta koji su ujedno potpisali i akademski međuinstitucionalni sporazum o suradnji. Sveučilište je član europskih akademskih mreža, kao i Agencije za frankofoniju, u kojima aktivno sudjeluje.

Osigurati uvjete u kojima će studenti iz inozemstva moći pratiti nastavu i polagati ispite na stranim jezicima

1.

ACC. PROF.
DR. SC. **VLADO
MAJSTORVIĆ,**
PROREKTOR ZA
MEĐUSVEUČILIŠNU
SURADNJU

2.

PROF. DR. SC.
SANJA BIJAKŠIĆ,
PROREKTORICA
ZA MEĐUNARODNU
SURADNJU

3.

PROF. DR. SC.
VESNA KAZAZIĆ,
POMOĆNICA
REKTORA ZA
NASTAVU,
STUDENTE I
PRAVNA PITANJA

4.

PROF. DR. SC.
ZDENKO KLEPIĆ,
PROREKTOR ZA
POSLOVANJE,
LJUDSKA
POTENCIJALE I
UPRAVLJANJE
KVALITETOM

5.

PROF. DR. SC.
IVO ČOLAK,
PROREKTOR
ZA ZNANOST
I RAZVOJ

3 PROF. DR. SC.
VESNA KAZAZIĆ,
POMOĆNICA
REKTORA ZA
NASTAVU,
STUDENTE I
PRAVNA PITANJA

Strateški cilj je osmišljavanje i izvođenje programa cjeloživotnog učenja

Prema Strategiji Sveučilišta u Mostaru, jedan od strateških ciljeva u području nastave je osmišljavanje i izvođenje programa cjeloživotnog učenja. U tom će kontekstu svoje djelatnosti Sveučilište usmjeriti k povećanju opsega i kvalitete cjeloživotnog učenja u skladu s potrebama društvene i gospodarske zajednice te poticanju korištenja nove informacijske i komunikacijske tehnologije, razvijanju kulture kontinuiranog učenja i svijesti o potrebi cjeloživotnih obrazovnih programa, uspostavi različitih oblika programa cjeloživotnog učenja, uspostavi akreditacijskog sustava za priznavanje prethodnog neformalnog učenja te uspostavi sustava koji osigurava da će se cjeloživotno učenje moći uklopiti u postojeći akademski kvalifikacijski sustav. Koncept cjeloživotnog učenja jedno je od temeljnih načela djelovanja Sveučilišta te je moguće osnivanje različitih studija i stručnih programa usavršavanja. Ove programe ćemo provoditi osobito u dislociranim centrima. Na SUM-u kao visokoškolskoj ustanovi mogu se izvoditi i različiti programi neformalnog obrazovanja odraslih, što je regulirano Zakonom o visokom obrazovanju i Zakonom o obrazovanju odraslih HNŽ-a. Na SUM-u se trenutačno redovito izvode tri programa neformalnog obrazovanja: program za stjecanje nastavničkih kompetencija na Filozofskom fakultetu, pedagoško-psihološko obrazovanje nastavnika na FPMOŽ-u te obuka za stjecanje računovodstvenih zvanja na Ekonomskom fakultetu. Osim toga, dana je suglasnost da se od sljedeće akademske godine mogu izvoditi i još dva programa na Filozofskom fakultetu, i to upravljanje i vođenje odgojno-obrazovne ustanove te stručno usavršavanje u području arhiva, knjižnica i muzeja. Ostali oblici neformalnog obrazovanja trenutačno su različita stručna predavanja, tribine, radionice te okrugli stolovi. U planu je formiranje Akademije plus za cjeloživotno učenje na Sveučilištu, kroz koju bi se koordiniralo izvođenje svih programa cjeloživotnog učenja uz razne oblike stručne i organizacijske podrške ustrojbenim jedinicama.

Koncept cjeloživotnog učenja Sveučilište osobito planira provoditi u dislociranim centrima

4 PROF. DR. SC.
ZDENKO KLEPIĆ,
PROREKTOR ZA
POSLOVANJE,
LJUDSKE POTENCI-
JALE I UPRAVLJAN-
JE KVALITETOM

Financijska integracija, nakon pravne, predstavlja najveći izazov

Aktivnosti koje su značajno obilježile prethodno razdoblje jesu one vezane za integraciju. Pravna integracija, kojom je Sveučilište postalo jedna pravna osoba, bila je veliki izazov i ona je provedena pred kraj prošle akademske godine. Organizacijska integracija slijedila je pravnu i usvojen je novi pravilnik o organizaciji i sistematizaciji te se na novoj organizaciji i dalje radi. Formiran je Centar za informacijske tehnologije, otkupljen je i preuzet informacijski sustav. Također je formirana Služba za javne nabave i opće poslove koja je objedinila provođenje javnih nabava na cijelom Sveučilištu. Na razini Sveučilišta je uspostavljena i Služba za upravljanje ljudskim potencijalima, Ured za EU projekte, Služba za planiranje, analizu i izvještavanje, ali i druge koje daju jednu novu dimenziju i kvalitetu u obavljanju poslova. Akademska i društvena integracija također su u dobroj mjeri provedene. Financijska integracija nešto je što nakon pravne integracije predstavlja najveći izazov za sve nas na Sveučilištu. U prošloj godini smo određenim preraspodjelama i novim sredstvima iz RH donekle sanirali probleme na nekim fakultetima. Također smo utvrdili i nove koeficijente za raspodjelu sredstava od osnivača te dodatno doprinijeli financijskoj stabilizaciji fakulteta. Pojedini fakulteti teško uopće mogu poslovati, a da ne govorim o razvojnim izazovima na koje moraju odgovoriti. Također je i dalje velika razlika u primanjima djelatnika na različitim fakultetima, a na nekima su plaće zaista jako niske. Trenutačno se radi na modelu financijske integracije kojom se nastoji ujednačiti osnovica plaće na razini Sveučilišta uz kreiranje mogućnosti uspješnijim fakultetima da mogu stimulirati svoje djelatnike kroz varijabilni, stimulatívni dio plaće, kao i omogućiti im da više ulažu u svoj razvoj. Želimo trajnije stabilizirati poslovanje, ali i stvoriti pretpostavke da zaposlenici za isti rad na Sveučilištu budu jednako plaćeni, naravno uz određene razlike s obzirom na poslovnu uspješnost fakulteta.

Određenim preraspodjelama i novim sredstvima iz RH donekle smo sanirali probleme na dijelu fakulteta

5 PROF. DR. SC.
IVO ČOLAK,
PROREKTOR
ZA ZNANOST
I RAZVOJ

Odgovaramo na izazove. Uz proces integracije, i kampus dobiva novo ruho

"Postani student", slogan je koji vidimo na svakom koraku, slogan koji se odašilje s različitih adresa, i mjerodavnih i nemjerodavnih, kako bi se pridobio što veći broj maturanata, ali i onih starijih, u različite visokoškolske ustanove. To je u današnje vrijeme pravi izazov, ali je žalosno što se zbog toga vrlo često koriste argumenti bez pokrića. Sveučilište odgovara na ovaj izazov vlastitim razvitkom u različitim segmentima akademskoga života. U posljednje se vrijeme uistinu učinilo puno kako bi SUM prerastao u moderno europsko sveučilište i kako bi studenti imali uvjete studiranja približne onima na sveučilištima u zapadnoj Europi. Zajedno s procesom integracije i kampus Sveučilišta u Mostaru dobiva novo ruho. Završeni su projekti ulazne i cestovne infrastrukture unutar kampusa, obnovljeni sportski tereni i izvode se tzv. zelene zone, odnosno središnji park s otvorenim amfiteatrom koji bi uskoro trebao zablistati unutar kampusa. On će omogućiti studentima dodatne sadržaje jer će se u tome prostoru odvijati studentske tribine, predstave, različite prezentacije, ali i boravak studenata u ugodnom okruženju. Cilj je oplemenjivanje prostora s posebnim naglaskom na trg sa zelenilom. Također, znanstveno-istraživački rad je jedno od temeljnih područja naše petogodišnje strategije. U proteklom razdoblju povećao se broj znanstvenih i znanstveno-stručnih konferencija, od kojih je većina s međunarodnim sudjelovanjem. Značajno je povećan angažman svih uredništava znanstvenih časopisa da uđu u referentne znanstvene baze. Intenzivno se radi na podizanju rankinga SUM-a na svjetskim ljestvicama. Prva tri mjeseca ove godine učinio se veliki trud kako bi se završila prijava za rang-ljestvicu Timesa na koju se nikada do sada nismo prijavili i koja ima dosta zahtjevne kriterije. Usporedno smo po prvi put izradili i predstavili registre znanstveno-istraživačkih projekata i radova djelatnika i suradnika. Planira se i nagrađivanje najboljih znanstveno-istraživačkih radova na kraju godine. Studenti trebaju doći na Sveučilište u Mostaru i vidjeti što ono nudi i što studiranje na njemu znači. Jedno je Sveučilište!

Prvi put izradili i predstavili registre znanstveno-istraživačkih projekata i radova djelatnika i suradnika

INTERNACIONALIZACIJA SVEUČILIŠTA

Međunarodni zajednički studiji nova prilika za usavršavanja

Sveučilište u Mostaru, zajedno sa sveučilištima iz Bratislave, Varaždina, Pule, Ljubljane, Sarajeva, Krakowa i Eisenstadta (Željezno), sudjeluje u međunarodnim poslijediplomskim interdisciplinarnim studijima - studiju međunarodnih ekonomskih odnosa i menadžmenta te studiju edukacijskih i komunikacijskih znanosti koje pohađa 1. generacija studenata

Maja Ereš

Sveučilište u Mostaru u svoje strateške ciljeve i prioritete postavilo je internacionalizaciju koja ne uključuje samo dolaznu i odlaznu mobilnost nego i pokretanje i izvođenje studijskih programa s partnerskim fakultetima i sveučilištima. Međunarodni zajednički studiji izvrsna su prilika za usavršavanje stečenih znanja, unaprjeđenje jezika, kao i stjecanje novih poznanstva i međunarodnih kontakata.

Diplomski studij politologije

Zajednički diplomski studij politologije u trajanju od dvije godine SUM izvodi s Fakultetom političkih znanosti i međunarodnih odnosa Sveučilišta Matej Bel u Banskjoj Bistrici. Cilj zajedničkoga studijskog programa jest razvijanje profesionalnih znanja i vještina kroz međunarodno iskustvo stečeno tijekom sudjelovanja na studiju, dok se u primarne ciljeve navode i razvoj i poboljšanje vladanja engleskim jezikom, odnosno svladavanje osnova slovačkog ili hrvatskog jezika. Tijekom drugog i trećeg semestra studenti će studijsku nastavu pohađati i polagati studijske ispite na partnerskim fakultetima, a fakultet na kojem student upiše prvi semestar i posljednji smatra se matičnim fakultetom gdje se nastava održava na standardnom jeziku države u kojoj se fakultetska ustanova nalazi, dok se u ostalim semestrima nastava održava na engleskom jeziku. Po završetku diplomant stječe diplomu s obaju partner-

IVA KLEPIĆ, studentica međunarodnoga zajedničkog doktorskog studija "Međunarodni ekonomski odnosi i menadžment" na FH Burgenland:

"Konzorcij međunarodnih vrhunskih profesora, novi pristupi učenju i predavanjima, inovativni programi i struktura studija, projektni i timski rad, online pristup bazama podataka, literaturi i suvremeni informacijski sustav neka su od najvažnijih obilježja ovoga međunarodnog doktorskog programa. Konferencije i fokus na istraživanjima od prve godine i novi zadaci koje treba riješiti s postavljenim rokovima zahtijevaju i svakodnevni rad i puno odricanja, i to razlikuje ovaj program od nekih koje ovdje imamo. Povratne informacije i evaluacija rade se stalno, student i njegov napredak su u fokusu. Najvažnije stečeno, osim znanja, su prijatelji, kolege sa studija, uspješni poduzetnici ili zaposlenici raznih međunarodnih kompanija iz svih dijelova svijeta, od Indije, Tanzanije do Njemačke, te brojni kontakti koji su potencijalni suradnici u budućnosti. Međunarodni networking ogromna je prednost ovakvog studija. Početi negdje ispočetka gdje ste nepoznati i niste na "domaćem terenu" teško je, ali je izazov i jedinstvena prilika koja donosi novu perspektivu, avanturu, nova znanja, sposobnosti i vještine, čini nas konkurentnijima na globaliziranom tržištu rada, izdvaja nas i čini prepoznatljivim, ali i omogućuje objektivniji stručni i znanstveni pogled.

Studenti web znanosti steći će dobre tehničke kompetencije u područjima: web i web-based arhitektura, otvoreni kod i tehnologije otvorenog koda, pravni aspekti zaštite privatnosti, podaci i informacije, copyright vs. copyleft, otvorene licencije, otvoreni podaci, kao i kompetencije iz modula umjetne inteligencije s analitikom podataka i/ili cyber-sigurnosti. Osim tehničkih kompetencija, studenti stječu i učvršćuju kompetencije iz interdisciplinarnih područja

skih fakulteta kojim student dobiva titulu u skladu sa zakonskim odrednicama te akademske ustanove, takozvanu double degree diplomu.

Zajednički doktorski studij

Sveučilište u Mostaru, zajedno sa sveučilištima iz Bratislave, Varaždina, Pule, Ljubljane, Sarajeva, Krakowa i Eisenstadta (Željezno), sudjeluje u međunarodnim poslijediplomskim interdisciplinarnim studijima - studiju međunarodnih ekonomskih odnosa i menadžmenta te studiju edukacijskih i komunikacijskih znanosti koje pohađa prva generacija studenata.

Trajanje studija je tri godine ili šest semestara. U središtu ovoga poslijediplomskog studija je samostalni znanstveni rad studenata kroz sudjelovanje na znanstvenim konferencijama i projektima te objavljenim radovima u priznatim publikacijama, čime se stječe jedan dio ECTS bodova, a također služi kao prilika za umrežavanje mladih znanstvenika i njihovo predstavljanje u znanstvenoj zajednici.

Diplome međunarodnih poslijediplomskih interdisciplinarnih studija međunarodno su priznate i valjane bez dodatne nostrifikacije. Velika prednost ovakvih studija je internacionalizacija, budući da u nastavi i mentorstvu sudjeluju profesori sa svih partnerskih sveučilišta ovisno o smjeru te se postiže međunarodna vidljivost i pozicioniranje studija, sveučilišta i kandidata u globalnom akademskom svijetu.

SUM s Alma Mater Europae, europskim centrom u Mariboru, izvodit će međunarodni zajednički diplomski studij web znanosti. Program će se provoditi u sinergiji po principima akademske mobilnosti i korištenja suvremenih pristupa e-učenja, u čemu će sudjelovati obje institucije. Zajednički diplomski program zamišljen je kao parcijalni program usporedno s profesionalnim zaposlenjem jer će koristiti suvremene pristupe e-učenja kao što su online predavanja i seminari te će se komunikacija i suradnja odvijati preko računala.

Web znanosti i suradnja

Zajednički diplomski studij web znanosti traje dvije godine i podijeljen je na tri tematska modula - Web dizajn i tehnologije, Umjetna inteligencija i podaci te Cyber sigurnost.

Pojam web-znanost skovao je Tim Berners Lee na početku ovog tisućljeća, a odnosi se na nužnost promjene paradigme s "informatike" na interdisciplinarni pristup.

Nakon završetka ovog studija, diplomant stječe titulu magistra Web znanosti te može raditi u nizu tvrtki, znanstvenih ili javnih institucija i upravljati projektima koji se bave internetom uz akreditaciju zajedničke diplome u zemljama partnerskih institucija u okviru programa. Oba partnera izdat će svoju diplomu s dodatkom u kojem će biti svi predmeti zajedničkog programa koji su provodili AMEU-ECM i SUM.

ERASMUS + PROGRAMI RAZMJENE

BARBARA I MANDALENA: Život u Valenciji pomogao nam je da se više osamostalimo

Lukrecija Batinović

Studentski život bilježi brojne uspone i padove. Kroz turbulenciju zvanu "ispitni rokovi", studenti su pronašli balans u studentskoj razmjeni preko projekta Erasmus. Ako pitate studentice Josipu, Mirnu, Dariju, Barbaru, Mandalenu i Ivu, za njih Erasmus donosi pregršt mogućnosti za osobno usavršavanje, ali i pozicioniranje na Sveučilištu.

Vlastita svakodnevica

Studentica Agronomskog i prehrambeno-tehnološkoga fakulteta Josipa Primorac nije znala puno o razmjeni sve dok se nije prijavila za Sveučilište u Mariboru. Na taj potez ohrabрили su je prijatelji koji su već imali iskustvo s razmjenom. Pomoglo joj je u usavršavanju engleskog te je radila stručnu praksu u industriji. Sve su to prednosti koje je iskoristila, ali misli da je zapravo najvažnije napuštanje vlastite svakodnevnice. – Odlaskom u Maribor proširila sam vidike, izašla iz zone sigurnosti te

upoznala mnogo ljudi iz različitih zemalja - rekla je Primorac te zaključila kako joj je ovo najljepše iskustvo koje želi ponoviti. O ponovnom odlasku na razmjenu odlučila se studentica Filozofskog fakulteta Mirna Ševo. Iako je o prvom razmjeni u Španjolskoj na Sveučilištu u Granadi razmišljala tri godine, otići drugi put u Slovačku bilo je jednostavnije. - Osim novih metoda učenja i obrazovanja, ovaj program omogućio mi je razvoj same sebe te smatram kako mi je ovo iskustvo promijenilo život - istaknula je Ševo. Da ovaj projekt može pomoći Sveučilištu, ali i BiH dokazala nam je studentica Pravnog fakulteta Darija Fišić, koja je po dolasku iz Češke postala svojevrstan ambasador ovog programa. - Ovim korakom Sveučilište u Mostaru, Mostar i BiH na svojevrstan način približila sam svijetu. Moji strani kolege već ovo ljeto turistički dolaze u BiH i Hrvatsku gdje ćemo imati zajednička druženja - kaže Fišić i naglašava kako neki od njih razmišljaju doći na razmjenu u Mostar. Studentice psihologije

Barbara Primorac i Mandalena Bagušić jedan semestar provele su u Valenciji. Istaknule su da im je razmjena donijela puno korisnog. - Pomoglo mi je da se više osamostalim i poboljšam engleski jezik. Profesori su susretljivi i razumiju da ne možemo savršeno znati engleski jezik tako da to nije stvaralo nikakav problem - ističe studentica Bagušić.

- Španjolska je jako zabavna zemlja. Valencia je grad umjetno-

sti i kulture i može se puno toga vidjeti. Preporučujem svim studentima da odu na razmjenu jer to je iskustvo koje te izgradi kao osobu, osamostali, pomogne da se oslobodiš - kazala je studentica Primorac. - Od mnogih stvari najviše mi se dojmilo što u Češkoj studenti imaju velike povlastice, besplatno studiranje, popuste za putovanja - istaknuo je Ivo Čarapina, student Ekonomskog fakulteta koji je bio na razmjeni u Brnu

i koji ističe kako češki jezik nije težak za svladati. Predavanja je slušao na engleskom i iz svih predmeta su ih poticali na timski rad i proaktivnost. - Praktičnim primjerima iz struke i projektima lakše je svladati gradivo, mada zahtijeva od nas mnogo više posvećenosti - rekao je Čarapina.

Razmjena profesora

Razmjene za nastavnike prilika su da i oni prošire znanja i saznanja kako funkcioniraju studiji i predavanja na europskim sveučilištima. Doc. dr. sc. Anita Jurić bila je gost predavač na Sveučilištu u Lyonu. Studente je upoznala s tehnologijom proizvodnje piva te poseban naglasak stavila na senzorske analize piva. - Razmjenom u inozemstvu imate priliku upoznati kulturu te države, nova mjesta, steći znanja i načine rada na stranim sveučilištima. Preporučila bih svim studentima i nastavnicima koji su u mogućnosti da se prijave na programe razmjenne i stipendiranja - rekla je prof. Jurić.

Barbara i Mandalena

Mirna Ševo

Ivo Čarapina

Darija Fišić

Josipa Primorac

“

Prvi korak ako student želi ići na razmjenu je dobiti informacije o stipendijama iz različitih programa. Ako je zainteresiran, treba se obratiti koordinatore za međunarodnu suradnju ili ECTS koordinatore fakulteta koji će mu pomoći sastaviti ugovor o mobilnosti. Potrebna dokumentacija je: ugovor o učenju, prijavi obrazac čiji su dijelovi životopis, prijepis ocjena, motivacijsko pismo i potvrda o znanju jezika. Svu dokumentaciju treba dostaviti online Uredu za međunarodnu suradnju

“

Ako dobijete stipendiju za mobilnost, ona pokriva mjesečne, životne i putne troškove, ovisno o tome u koju državu student ide. To je između 600 i 800 eura mjesečno te za putne troškove 170 - 275 eura. Neki od gradova u koje studenti mogu ići preko Erasmus programa su: Granada, Valencia, Poitiers, Brno, Ankara, Nysa, Banska Bystrica, Ljubljana, Maribor, Graz, Zagreb...

PRIČAJMO O EUROPI

Budući politolozi osvojili drugo mjesto u natjecanju u debatama

Studenti politologije Filozofskog fakulteta osvojili su drugo mjesto u natjecanju u debatama "Pričajmo o Europi. Pričajmo o nama!" koja je održana u Sarajevu u organizaciji EU info centra. U finalu su sučelili argumente s predstavnicima Fakulteta političkih nauka B. Luke o temi "EU kao cilj ili sredstvo?". - Iako je pobjeda ovog puta pripala kolegama iz Banje Luke, smatram da su svi sudionici na neki način pobjednici jer smo međusobnim uvažavanjem kroz argumentirane i zrele rasprave još jednom pokazali zavidnu razinu kulture dijaloga, kao i zavidnu razinu znanja o EU - kazao je Martin Mikulić, jedan od sudionika.

JAJCE

Upoznali nove tehnologije u poduzećima Alloy Wheels i ThermoFLUX

Studenti svih smjerova 1. godine diplomskog studija strojarstva na Fakultetu strojarstva, računarstva i elektrotehnike, zajedno s nastavnicima prof. dr. sc. Vojom Višekrunom i doc. dr. sc. Borisom Crnokićem, posjetili su poduzeća Alloy Wheels i ThermoFLUX u Jajcu. U poduzeću Alloy Wheels studenti su se upoznali s kompletnim procesom proizvodnje aluminijskih naplatka, dok su u poduzeću ThermoFLUX stekli osnovna saznanja o procesu proizvodnje kotlova i kamina na čvrsta goriva. Mogli su vidjeti praktičnu primjenu novih tehnologija u modernim robotiziranim proizvodnim i montažnim linijama.

SVEUČILIŠNE NOVINE KAO REZULTAT SURADNJE

Praksa u Večernjaku studentima prilika da u svijet novinarstva zakorače s iskustvom

Lukrecija Batinović

Više od 20 godina studij novinarstva obrazuje studente i priprema ih za medijski svijet. Suradnjom s Večernjim listom studentima druge godine diplomskog studija omogućena je praksa u ljetnom semestru u sklopu kolegija Tisak III – practicum.

Važnost pristupa temama

Oni su kroz novi oblik suradnje imali četiri radionice u kojima su učili o pisanju agencijskih vijesti, lektoriranju, upravljanju i funkcioniranju redakcije, kao i o grafičkoj pripremi novina. Nakon radionica studenti su tijekom tromjesečne prakse istraživali, prikupljali podatke i pisali autorske tekstove te se na taj način

Pozitivan rezultat studija i praktične nastave ogleda se u tome koliko je studenata već do sada pronašlo zaposlenje u medijima

upoznali s radom u redakciji. Studentima je od velikog značaja bio pogled kroz ključanicu redakcije Večernjeg lista koja svojim imenom donosi vjerodostojnost te im omogućuje da svoje pogreške i nesigurnosti ostave upravo tu, a u svijet novinarstva zakorače s iskustvom.

Iskustvo koje su stekli pokazali su upravo u ovom Studentskom listu. Zajedno su, uz potporu urednika i profesora, osmislili i realizirali prilog, ove sveučilišne novine, te na taj način uvidjeli koliko je težak novinarski posao, ali i da u zajedništvu ništa nije nemoguće. - Drago mi je što su nam Sveučilište i redakcija Večernjeg lista omogućili ovu praksu u kojoj sam mogla svoje teorijsko znanje upotrijebiti u praktičnom radu te

SURADNJA S DRUGIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Doživjeti ono što smo učili s druge strane učionice

Josipa Rošić

Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti te Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru već niz godina surađuju s osnovnim i srednjim školama i vrtićima, omogućavajući tako studentima pedagoških studija nastavnu praksu. Studentima se pruža mogućnost da svoje teorijsko znanje stečeno na fakultetu primjene i u učionicama te steknu neka nova iskustva.

Studenti raznih jezika i književnosti, pedagogije, predškolskog odgoja i mnogi drugih, čiji rad uključuje neki oblik pedagoškog ili profesorskog posla, jaku su zadovoljni što njihov plan i program uključuje i odlazak u obrazovne ustanove te ističu kako im mnogo koristi.

"Moram reći da je nastavna praksa jako dobra stvar. Studiram hrvatski jezik i književnost te latinski jezik i književnost i radila sam praksu u osnovnoj i srednjoj školi. To je jako korisno iskustvo gdje sam imala priliku biti s druge strane učionice i doživjeti sve

skog odgoja i mnogi drugih, čiji rad uključuje neki oblik pedagoškog ili profesorskog posla, jaku su zadovoljni što njihov plan i program uključuje i odlazak u obrazovne ustanove te ističu kako im mnogo koristi.

SREDNJOŠKOLCI NA RASKRIŽJU ŽIVOTA

PRVI KORAK U BORBI ZA SAMOOPSTANAK je pravilan izbor zanimanja

*Najbrojnija zanimanja u kojima su se osobe zaposlile su:
ekonomski tehničar, prodavač, kuhar, konobar, turistički animator,
strojarski tehničar, automehaničar, frizer, medicinska sestra*

STUDENTIMA JE OD VELIKOG ZNAČAJA BIO POGLED KROZ KLJUČANICU REDAKCIJE VEČERNJEG LISTA KOJA SVOJIM IMENOM NOSI VJERODOSTOJNOST

tako unaprijediti novinarske vještine. Velika je prednost izaći na tržište rada s ovim iskustvom te sam zbog toga manje zabrinuta kako ću se snaći u medijskom svijetu - istaknula je studentica Lorena Vegar. Osim studenata, svoje zadovoljstvo nisu skrivali ni direktor i glavni urednik Večernjeg lista Jozo Pavković, kao i zamjenica glavnog urednika Valentina Rupčić, koji su svakodnevno s kolegama dijelili svoje znanje da bi što bolje prezentirali studentima kako funkcionira redakcija, ali i medijski svijet o kojem studenti nisu znali mnogo.

Televizija, radio, portal

Dosad je napravljeno mnogo malih koraka koji su učinili velike pomake i još veće prilike za buduće novinare. Praksa je ono što studentima ovog studija nudi priliku da se izbore sa svojim kolegama novinarima pri zapo-

šljavanju. Kroz kolegije poput Tiska, Televizije, Radija, Sportskog novinarstva, Fotonovinarstva, Online medija i mnogih drugih, studenti, osim znanja, stječu i praksu u Medijskom centru. Osnivanjem i razvojem Studentske televizije, radija Treći, portala treci.ba te Studentskog lista i praktične nastave u suradnji s Večernjim listom to se potvrđuje. Sva događanja su pod budnim okom Medijskog centra, koji čini organiziranu medijsku cjelinu te informira, obrazuje i zabavlja studente. Pozitivan rezultat studija i praktične nastave ogleđa se u tome koliko je ljudi pronašlo posao u medijima, a praksu su stjecali u okviru studentskih medija na Filozofskom fakultetu i u redakcijama s kojima fakultet održava suradnju. U današnje vrijeme nije lako biti ukorak s razvojem medija, ali ipak nije nemoguće.

Ivana Rudeš

Svi smo se nekada u životu našli pred vrlo važnim životnim pitanjem za koji trebamo u kratkom razdoblju naći odgovor. "Evo me, moj svijete, na raskršću i tvome i mome", pisao je to poznati hrvatski pjesnik Josip Pupačić.

U takvoj se situaciji nalaze i maturanti, koji su prošli jedan dio svoga života. Međutim, sada se nalaze pred još težim pitanjem - hoće li se dalje školovati ili se prijaviti na zavod za zapošljavanje. A možda i otići iz BiH, budući da se danas za taj korak odlučuje sve više mladih, a sve u potrazi za boljim životom. U slučaju da ne postoje preferencije za neki posao ili zanimanje, svakako je dobro provjeriti koja se to zanimanja traže ili koja će zanimanja biti tražena tijekom nekoliko godina. Prema evidencijama Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije, bile su evidentirane 28.702 nezaposlene osobe, što je, u usporedbi s prosječnom nezaposlenošću u 2018. godini, manje za 6,4 posto. Ovo su svakako pozitivne brojke i znak da u Bosni i Hercegovini još uvijek ima nade za mlade ljude.

Brojna zanimanja

Od ukupnog broja osoba koje traže zaposlenje, posljednjom evidencijom u travnju 2019. godine, prema Zavodu za zapošljavanje, žena je bilo 15.758, što čini 54,9 posto. U ukupnom broju, godinu dana na posao čeka 6619 osoba ili 23,1 posto, a više od devet godina čeka njih 8356 ili 29,1 posto. Na evidenciji nezaposlenih osobe do 30 godina starosti čine

6,4%

PREMA EVIDENCIJAMA
SLUŽBE ZA
ZAPOŠLJAVANJE HN
ŽUPANIJE, BILE SU
EVIDENTIRANE 28.702
NEZAPOSLENE OSOBE,
ŠTO JE MANJE ZA 6,4% U
USPOREDBI
SPROSJEČNOM
NEZAPOSLENOŠĆU U 2018.

U travnju je, prema
posljednjoj evidenciji,
evidentirano
738 novoprijavljenih osoba,
od tog broja, 554 javile su se
na evidenciju zbog
prestanaka radnog odnosa

54,9%

OD UKUPNOG BROJA
OSOBA KOJE TRAŽE
ZAPOŠLENJE,
POSLEDNJIOM
EVIDENCIJOM U
TRAVNJU 2019, PREMA
ZAVODU ZA
ZAPOŠLJAVANJE, BILO JE
15.758 ŽENA, ŠTO ČINI 54,9%

25,8 posto (7404 osobe), a svaka treća osoba na evidenciji starija je više od 50 godina (9090 ili 31,7 posto).

U travnju je, prema posljednjoj evidenciji, evidentirano 738 novoprijavljenih osoba, a od tog broja, 554 javile su se na evidenciju zbog prestanka radnog odnosa. Istodobno je 1346 osoba brisano zbog zaposlenja, a 42 osobe brisane su prema osnovi registriranja obrta ili ostvarivanja prihoda. Većina prije upisivanja na fakultete razmišlja što upisati jer u današnje vrijeme rijetko tko radi ono što voli i od toga živi. Najbrojnija zanimanja u kojima su se osobe zaposlile su: radnik za jednostavne poslove, ekonomski tehničar, prodavač, kuhar, konobar, turistički animator, strojarski tehničar, automehaničar, frizer, medicinska sestra, poljoprivredni tehničar, bravar, tehničar cestovnog prometa, elektrotehničar, pravnik, građevinski tehničar, ekonomist, pedagog, politolog i mnoga druga zanimanja u kojima se zaposlio malo manji broj osoba nego što je to slučaj kod nabrojanih zanimanja.

Odluke mladih

Sve više kruže mišljenja, kako drugih tako i studenata, da su osobe s diplomama vrijednije i uspješnije od onih koje nisu upisivale fakultete. Zbog ovakvih priča mladi se za taj korak odlučuju bez obzira vole li taj budući posao i zanimanje. Još je gore ako poslije stjecanja diplome ne nađu posao u struci. I deficitarno zanimanje je savršeno zanimanje i dobro plaćeno zanimanje ako uživaš u onome što radiš.

ono o čemu sam učila tijekom studiranja. Praksa je uvijek malo drukčija od teorije, ali snašla sam se jako dobro, iako sam na početku osjećala mali strah upravo zbog tih situacija koje ne možemo predvidjeti i baš zbog toga je praksa nužna te smatram da bi trebala trajati i dulje", kazala nam je Lolita Penava, studentica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Praksa je uglavnom koncipirana tako da studenti odlaze u škole gdje dobivaju svoje mentore koji im pomažu shvatiti sve nastavne procese. Prvo

slušaju određeni broj sati, a zatim i sami održavaju ogledni sat pred povjerenstvom.

Sve to uključuje i nastavne pripreme koje studenti moraju pisati, zatim dnevnik prakse, mjesečni i godišnji plan te sve ono što student kao budući profesor i/ili pedagog mora znati. O važnosti suradnje Sveučilišta i drugih odgojno-obrazovnih ustanova svjedoči i nedavna tematska sjednica održana na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru na kojoj se razgovaralo o poboljšanju pedagoško-metodičke

prakse u predškolskim ustanovama, kao i u osnovnim i srednjim školama.

Tematska sjednica održana je na inicijativu dekana Filozofskog fakulteta prof. dr. sc. Ivice Musića, prodekana za nastavu doc. dr. sc. Marka Odaka, koordinadora za pedagoško-metodičku praksu i druge oblike praktičnoga rada doc. dr. sc. Ivice Glibušića te dijela ravnatelja osnovnih i srednjih škola. Zbog svoje važnosti održana je u proširenom sastavu kako bi se dobila što cjelovitija slika u raspravi.

RAZVOJ I BUDUĆNOST

SVEUČILIŠTE U MOSTARU i infrastrukturno postaje europsko sveučilište

IZVODE SE PROJEKTI ZA PROSTORNO PROŠIRENJE EKONOMSKOG FAKULTETA I FAKULTETA PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKIH I ODGOJNIH ZNANOSTI

Ivo Čolak

U proteklih je godinu dana projektiran i izveden značajan broj fakultetskih i infrastrukturnih objekata na Sveučilištu u Mostaru. Izgrađene su ulazne i komunikacijske površine u kampusu, sportski tereni, parkiralište i središnji park s otvorenim amfiteatrom.

Regionalni centar i ciljevi

Odabrana je nova urbana oprema, rasvjeta, pametne klupe i drugi detalji u prostoru kampusa. Elementi na rekonstruiranom sveučilišnom parku u svom međudodnosu stvaraju zanimljiv i autentičan prirodni ambijent

koji podsjeća na autohtoni hercegovački reljef. Također, završava se projektna dokumentacija za Medijski istraživački centar iznad sadašnjega sveučilišnog amfiteatra i objekt SUMIT-a, odnosno sveučilišnoga centra za informacijske tehnologije u kampusu II u Rodoču. Cilj je dobiti regionalni obrazovni centar, provesti digitalizaciju cijele vertikale obrazovanja i biti partner svjetskim IT kompanijama u razvoju IT tehnologija. U tijeku je opremanje i nabava strojeva za prvu elektroničku tiskaru u kojoj će biti smještena i sveučilišna nakladnička kuća PRESSUM.

Fakultet strojarstva, računarstva i elektrotehnike zavr-

šava objekt Tvornice za učenje (Learning Factory) unutar kojeg se nalaze i laboratoriji za automobilske mehatroničke sustave i za 3D mjerenje.

Završen je projekt i položen kamen-temeljac na Bijelom brijegu za jedini fakultet SUM-a koji je još uvijek podstanar, Farmaceutski fakultet.

Medicinski fakultet, Fakultet zdravstvenih studija i Građevinski fakultet izradili su glavne projekte za dodatni kat na svojim fakultetima kojim će proširiti predavaoničke, amfiteatarske, laboratorijske i knjižnične kapacitete. Također, izvođe se projekti za prostorno proširenje Ekonomskog fakulteta i Fakultete

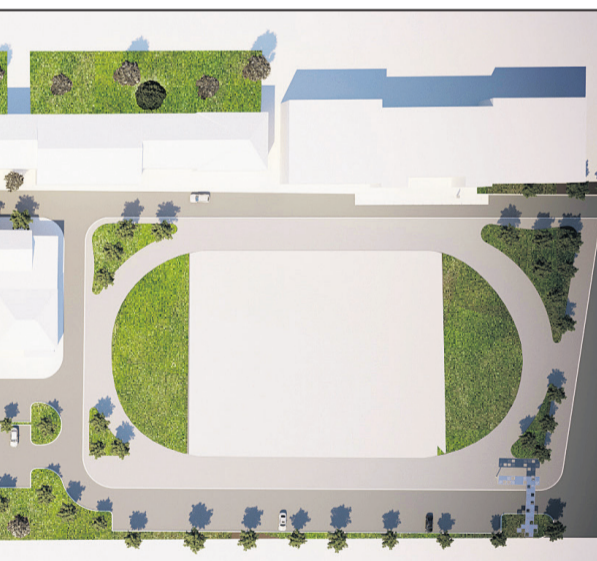
Farmaceutski fakultet dobit će svoju zgradu. Studenti novi, bolji prostor i uvjete

Fakultet zdravstvenih studija – projekt koji će omogućiti i razvoj studija

Radovi na parku Sveučilišta već se privode kraju. Park će uskoro dobiti potpuno novo lice

Medicinski fakultet i plan projekta koji se radi

ta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti. Akademija likovnih umjetnosti u Širokom Brijegu opremila je tri nove radionice koje će služiti za edukaciju, ali i izradu vitraja i lijevanje skulptura.

Edukacija i plan

Usporedno s otvaranjem novih studija, Pravni fakultet i Filozofski fakultet opremili su prostore za što kvalitetniju nastavu na ovim studijima, a Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet proširio je u kampusu II u Rodoču svoje oranice i pokusališta koji služe u edukacijske i komercijalne svrhe.

Budući izgled Medijsko-istraživačkog centra

Centar za informacijske tehnologije

RAZVOJ CENTARA IZVAN MOSTARA

DISLOCIRANA NASTAVA u Posavini i središnjoj Bosni kao dodatna vrijednost

Sveučilišni centri u Posavini i središnjoj Bosni od strateškog su značaja za Sveučilište u Mostaru, zajednički je zaključak i naglasak nakon sastanaka menadžmenta Sveučilišta i predstavnika županijskih vlada

Kristijan Krišto

Sveučilišni centri u Posavini i središnjoj Bosni od strateškog su značaja za Sveučilište u Mostaru, zajednički je zaključak i naglasak nakon sastanaka menadžmenta Sveučilišta i predstavnika županijskih vlada. Važan aspekt je zemljopisni položaj i blizina Hrvatske te je velik broj studenata upravo s tih područja.

Nakon sastanka s Bojanom Domićem, ministrom obrazovanja, znanosti i sporta Srednjobosanske županije, doneseni su zaključci u kojem smjeru će se razvijati daljnja suradnja. Jedan je organiziranje dislocirane nastave i izgradnja obrazovne infrastrukture za deficitarna akademska i stručna zvanja na području središnje Bosne. Drugi smjer je obrazovanje odgojitelja/učitelja/nastavnika/profesora i stručnih suradnika na Sveučilištu u Mostaru za predškolske ustanove, osnovne i srednje škole na hrvatskom jeziku u Bosni i Hercegovini. Osim zaključaka, izneseni su i konkretni prijedlozi u svrhu ostvarivanja navedenih ciljeva.

Prijedlozi i pomoć

Prvi prijedlog odnosi se na provedbu ankete među učenicima srednjih škola o zanimanju za upis na studijske smjerove koje nude sastavnice Sveučilišta u Mostaru. Drugi prijedlog odnosi se na organiziranje dislocirane nastave u središnjoj Bosni za sljedeće studijske smjerove: predškolski odgoj i obrazovanje, pra-

vo, ekonomija i trgovina, jezici, povijest i drugi smjerovi iz društveno-humanističkog područja, zdravstveni studiji te strojarstvo, elektrotehnika, računarstvo i informatika.

Treći prijedlog za cilj ima uspostavu zajedničkog ureda dislociranog središta koji bi organizirao nastavu, koordinirao upise, vodio matičnu evidenciju i dokumentaciju te rješavao studentske zahtjeve. Posljednji prijedlog vezan je za stvaranje prosudbe potrebnih financij-

skih sredstava za ostvarivanje zajedničkih ciljeva Sveučilišta i Ministarstva. Kada je riječ o Posavini, suradnja će se razvijati u dva smjera.

Jedan je, uz postojeće preddiplomske i diplomske studije, razvijati cjeloživotno obrazovanje i poslijediplomske studije gdje bi se istražio potencijal razvoja IT industrije u Posavini, a sukladno tome i educirao potrebni kadar za rad.

Drugi smjer je suradnja na području poljoprivrede u smislu osnivanja Zavoda za poljoprivredu Posavske županije, sukladno čemu bi Sveučilište osiguralo i odgovarajuće obrazovanje kroz programe edukacije za djelatnike Zavoda. Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru u akademskoj 2018./2019. godini izvodi preddiplomski i diplomski studij socijalnog rada u Orašju i I. godinu preddiplomskoga studija odnosa s javnošću u Brčkom. Ekonomski fakultet također izvodi nastavu na području Viteza i Orašja. Pravni fakultet u Vitezu i Orašju izvodi nastavu na preddiplomskom i diplomskom studiju prava te kriminalistike i sigurnosnog menadžmenta.

Iskustva studenata

- Prednost fakulteta u Orašju jest ta što ne moramo daleko putovati ili ići od svojih kuća kako bismo studirali, što nam omogućuje dosta jeftinije studiranje od onih koji žive i stanuju u Mostaru, a rodom su iz drugog mjesta – navodi Marko Kopic, student druge godine kriminalistike i sigurnosnog menadžmenta na Pravnom fakultetu u Orašju iznoseći pozitivne stavove i prednosti dislociranog studija. Pozitivna iskustva imaju i studenti koji su završili studij preko dislocirane nastave, a Magdalena Cvjetković iz Fojnice je prvostupnica studija računovodstva i financija Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

- Prošle akademske godine završila sam Ekonomski fakultet u Vitezu. Prednost toga je što dosta studenata nema priliku iz puno razloga boraviti u Mostaru, stoga je ovo prilika za sve one kojima je bitno znanje. Svi profesori se zalažu za studente i u svakom trenutku su nam dostupni za sve informacije – istaknula je Cvjetković.

KAKO USPJEŠNO SVLADATI GRADIVO

Kako učiti i koji je najbolji način za pripreme ispita

Kako uspješno svladati gradivo, kako uspješno učiti, to je problem velikog dijela studentske populacije koja se priprema za ispitne rokove. Učiti iz knjige, koristiti skriptu ili možda ići linijom manjeg otpora i iskoristiti skriptnu skriptu? Raspored je zgusnut tijekom ispitnih rokova i ne ostavlja puno vremena za detaljnije učenje. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru studenti psihologije redovito svake godine kroz svoje radio-

nice pokušavaju kroz razna predavanja pomoći kolegama kako što lakše svladati gradivo. Prvo i najbitnije je motivacija za učenje. Nakon toga je sve lakše.

Najučinkovitije metode

Dugotrajna priprema najbolje je moguće rješenje za studenta. Profesori, ako zainteresiraju studente, mogu im pomoći da nauče što više gradiva tijekom predavanja, a onda im je manje vremena potrebno za učenje poslije predavanja i tijekom priprema za ispitne rokove. Mandalena Bašković, studentica druge godine psihologije, u svom izlaganju je naglasila kako je motivacija za učenje bitna. "Kad naučite određeni dio gradiva, nagradite se, izađite, pojedite omiljeni slatkiš ili obavite aktivnost koja vas uveseljava", rekla je Mandalena. Osim studenata psihologije, radionice i predavanja organizirao je i Studentski zbor Sveučilišta u Mostaru pod imenom Dani edukacije. Tijekom

PREMA NEKIM ISTRAŽIVANJIMA, NAJLOŠJE TEHNIKE UČENJA UPRAVO SU ONE KOJE KORISTIMO NAJČEŠĆE - PODVLAČENJE I NAGLAŠAVANJE "BITNOG". IAKO JE OVO NAJČEŠĆA METODA UČENJA, OD NJE, TVRDE STRUČNJACI, NEMA DRUGE KORISTI OSIM SAMO ČITANJA TEKSTA

Maja Ereš

Fakultet strojarstva, računarstva i elektrotehnike pokrenuo je projekt FSRE Tvornice za učenje na osnovi dosadašnjih iskustava iz suradnje s fakultetima iz regije te zbog potrebe tržišta za različitim načinom izvođenja nastave. Svečano otvaranje Tvornice učenja bit će održano 14. lipnja 2019.

Koncept Tvornice učenja

Uloga fakulteta u projektu, osim uloge vodeće institucije, izrada je koncepta Tvornice za učenje u suradnji s poduzećima te izrada nastavnih planova i programa i podrška poduzećima u području edukacije i istraživanja. Uloga poduzeća u projektu doprinos je u izgradnji nastavnih planova cjeloživotnog učenja, kao i prijenos znanja u području praktične edukacije. Uloga lokalne zajednice podrška je izgradnji infrastrukture. Time se ostvaruje Triple Helix model razvoja regije. - Projekt Tvornice za učenje rezultat je suradnje akademske zajednice, gospodarstva i lokalne politike uz potporu projekata Europske unije koje je koordinirala njemačka agencija GIZ. Ovim projektom stvoreni su elementarni preduvjeti i temeljna infrastruktura za daljnji razvoj i izgradnju suradnje između akademske zajednice i gospodarstva na područjima edukacije, inovacija i razvoja novih proizvoda – istaknuo je prof. dr. Željko Stojkić, dekan FSRE.

Koncept Tvornice za učenje nastao je u cilju boljeg povezivanja teorijskog i praktičnog znanja. Tvornica podrazumijeva okruženje u kojem će se na konkretnim primjerima naučiti kako poboljšati proizvodni proces, primjenom 3D modeliranja i simulacija u dizajnu proizvoda, skeniranjem proizvoda, zatim proizvodnjom i montažom te uvođenjem uređaja koji su sposobni prikupljati i analizirati podatke, a zatim ih prikazati korisniku.

Na ovaj način procesi i tehnologije temelje se na stvarnom industrijskom pogonu. One se temelje na didaktičkom konceptu kod kojeg se potiče učenje na konkretnom problemu te eksperimentalno učenje. Svaka od razvijenih tvornica za učenje u svijetu ima svoj razvijeni proi-

TVORNICA ZA UČENJE
REZULTAT JE SURADNJE
AKADEMSKE ZAJEDNICE,
GOSPODARSTVA I
LOKALNE POLITIKE, UZ
POTPORU PROJEKATA
EU-A KOJE JE
KOORDINIRALA
NJEMAČKA AGENCIJA
GIZ

PROF. DR. SC. ŽELJKO STOJKIĆ, DEKAN FSRE

Naša Tvornica za učenje kroz ove projekte postala je dio međunarodne mreže tvornica za učenje i time osigurala pristup najnovijim znanjima i iskustvima iz ovog područja. Daljnje jačanje i razvoj ove infrastrukture leži kako na akademskoj zajednici tako i na lokalnim poduzećima, ali i na lokalnoj politici koja treba poticati ovakav oblik suradnje kako bismo svi zajedno doprinijeli stvaranju boljih uvjeta za ostanak mladih ljudi na ovim prostorima.

FAKULTET STROJARSTVA, RAČUNARSTVA I ELEKTROTEHNIKE

Projekt budućnosti - kroz princip stvarne tvornice i laboratorija do praktičnih znanja

zvod. Na FSRE razvijena su dva proizvoda, jedan jednostavniji i jedan složeniji proizvod - škare i podizna platforma.

Mehatronički sustavi

Fakultet strojarstva, računarstva i elektrotehnike partner je i u projektu pod nazivom "Una-

pređenje sveučilišnog obrazovanja iz oblasti mehatronike motornih vozila" koji provode Hyundai Motor Europe Technical Center iz Njemačke i njemačka vladina razvojna organizacija GIZ, a pod pokroviteljstvom programa njemačkog Saveznog ministarstva za gospodarsku

suradnju. Kroz projekt je izgrađen laboratorij za automobilske mehatroničke sustave i instaliran je ispitni centar s potrebnom opremom za ispitivanje motora s unutarnjim izgaranjem.

Jasno su definirani ciljevi, među kojima su poboljšanje sveučilišnog obrazovanja u području

automobilske mehatroničke sustava i motora s unutarnjim izgaranjem, uvođenje redovitih kolegija iz područja mehatronike u nastavne planove i programe te omogućavanje ispunjenja potreba tvrtki iz automobilske industrije za kvalificiranom radnom snagom iz ove oblasti. ●

tih radionica htjeli su predstaviti najučinkovitije metode učenja koje su to znanosti potvrdile, a to studenti rijetko kada koriste.

Bitna je organizacija

Studentica psihologije Anita Knezović vodila je i pripremila radionicu "Tehnike učenja", a tom radionicom htjela je pokazati kako studenti mogu lakše učiti. "Ovom radionicom htjeli smo upoznati studente s mnemotehnikom kao specifičnom tehnikom učenja, čiji je osnovni cilj pretvaranje besmislenih sadržaja u smislene kako bismo ih lakše upamtili", rekla je Knezović.

Kroz vježbe i zadatke studenti su svladali različite metode poput elaboriranog kodiranja, re-

čeničnih mnemonika, ključnih riječi i skraćivanja.

"Studente smo upoznali i s kognitivnim mapama koje su jedna od najpoznatijih metoda koja se koristi za lakše pamćenje", rekla je Anita. Od najgorih tehnika za učenje treba prvo izdvojiti klasično "bubanje" i učenje napamet. Prema nekim istraživanjima, najlošije tehnike učenja su upravo one koje koristimo najčešće - podvlačenje i naglašavanje "bitnog". Iako je ovo najčešća metoda učenja, od nje, tvrde stručnjaci, nema druge koristi osim samo čitanja teksta. Pojedina istraživanja pokazuju da metoda isticanja bitnog može stati na put učenju jer naglašava individualnu činjenicu i može

ugroziti proces povezivanja i izvođenja zaključaka. Za sve je najbitnija organizacija, pa tako i za učenje.

Organizirajte svoju radnu okolinu i stol. Što manje smetnji imate ispred sebe, to bolje. Ako učite s papira, nemojte koristiti računalo. Vjerojatno ćete pronaći stotinu razloga zašto se baš sad i samo nakratko morate spojiti online. Isto tako, pobrinite se da prije učenja pripremite sav materijal za učenje jer ustajanjem po dio skripte, gumicu, kavu i sl. gubite koncentraciju i vrijeme. No, koliko se god trudili djelatnici Sveučilišta, uvijek će biti studenata koji će učiti noć prije ispita, koji će "bubati", ali na pogreškama se najbolje nauči. ●

Opremljeni smo najkvalitetnijom opremom, što smo radili planski dio po dio. Nadamo se kako ćemo uz nove projekte dovršiti sve etape opremanja

PROF. DR. MILENKO BEVANDA, DEKAN MEDICINSKOG FAKULTETA

Prvi pokrenuli studij na engleskom, na Medicinu u Mostaru dolaze i iz SAD-a

Lukrecija Batinović

Medicinski fakultet prvi je fakultet na Sveučilištu koji je pokrenuo studij na engleskom jeziku. Na potrebe za laboratorijima i prostorima za praktični dio nastave menadžment fakulteta uspješno odgovara i osigurava uvjete studentima unatoč financijskoj zahtjevnosti.

Odakle dolaze studenti medicine na engleskom jeziku te, što mislite, namjeravaju li ostati u BiH nakon završetka studija?

- Naši studenti uglavnom dolaze iz Hrvatske, ali imamo i onih iz Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država i Slovačke. Neki od njih podrijetlom su iz BiH te se nadamo da će oni imati interes ostati u našoj zemlji. Međutim,

Studij dentalne medicine dostigao je visoku razinu. Mogu s ponosom reći da naši studenti imaju priliku raditi na najsuvremenijoj dentalnoj opremi u široj regiji

NAŠI DOKTORANDI UGLAVNOM SU SVI UKLJUČENI U NASTAVU, POSEBICE ONI ZAPOSLENI U SKB MOSTAR KAO NAŠOJ NAJVAŽNIOJ I NAJVEĆOJ NASTAVNOJ BAZI

studij medicine na engleskom jeziku zamišljen je kao naš izvorni proizvod kojim želimo imati alumnije diljem svijeta koji će biti naši najbolji ambasadori jer će promovirati naš fakultet i biti dio naše međunarodne mreže.

Nakon osnivanja studija dentalne medicine, jeste li zadovoljni kvalitetom odvijanja nastave, kao i razvojem studija?

- Studij dentalne medicine dostigao je visoku razinu. Mogu s ponosom reći da naši studenti imaju priliku raditi na najsuvremenijoj dentalnoj opremi u

široj regiji. To nam je potvrdilo i visoko izaslanstvo sa zagrebačkog Stomatološkog fakulteta na čelu s dekanicom prof. Zrinkom Tarle, koji su nas nedavno posjetili. Studij dentalne medicine surađuje sa stomatološkim fakultetima u regiji, a ponajviše sa Zagrebom i Splitom, koji nam pružaju značajnu kadrovsku pomoć nužnu za kvalitetan razvoj ovog studijskog programa te pomažu u edukaciji naših doktoranada dentalne medicine kako bismo ojačali kapacitete domaćeg kadra.

Je li fakultet spreman osigurati

uvjete za obavljanje vježbi te kakva je suradnja sa zdravstvenim ustanovama u pogledu odvijanja praktične nastave?

- Intenzivno radimo na registraciji Dentalne klinike Medicinskog fakulteta kako bi kliničke vježbe imale svoj puni opseg i na fakultetu. U tome nam pomažu naše nastavne baze - SKB Mostar i Dom zdravlja Mostar sa svojim kapacitetima i s kojima imamo dugoročno dobru suradnju.

Osim domaćih nastavnih baza, imamo i dvije u Hrvatskoj, u kojima naši studenti imaju priliku raditi ljetnu praksu. Opremljeni smo najkvalitetnijom opremom, što smo radili planski dio po dio. Nadamo se da ćemo uz nove projekte dovršiti sve etape opremanja. Edukacija kadra je u punom zamahu, planiramo zaposliti nekoliko asistenata, doktora dentalne medicine i tehničara koji će pomoći u razvoju kliničkog dijela nastave. Put je težak, zahtijeva velike napore cijelog menadžmenta fakulteta, ali naša vizija razvoja dentalne medicine nikada nije bila upitna i vjerujemo da će studenti sami moći o tome svjedočiti.

Odakle sve dolazi nastavni kadar i koliko se uključuju u nastavu doktorandi poslijediplomskog studija Biomedicina i zdravstvo?

- Nastavni kadar razvijen je uz pomoć nastavnika uglavnom iz Hrvatske, tako da trenutačno imamo više od 70% domaćeg kadra, preostali dio još uvijek dolazi iz Hrvatske, što nam pomaže u održavanju kvalitete nastave i znanstvenoj suradnji.

Naši doktorandi uglavnom su svi uključeni u nastavu, posebice oni zaposleni u SKB Mostar kao našoj najvažnijoj i najvećoj nastavnoj bazi. Naš fakultet prati trendove u Hrvatskoj, kao i ostalim zemljama EU-a, jer mi težimo izvrsnost, to je naša temeljna misija.

Uvijek se nastojimo ugledati na uspješnije zemlje i njihov put, ali pri tome i držati svoje vrijednosti i specifičnosti zbog kojih smo prepoznatljiviji u regiji. Stoga i naš nastavni kadar prolazi mnogo teži put nego na drugim fakultetima u BiH jer su kriteriji za akademsko napredovanje najteži u državi.

OSIM STANDARDNIH KODEKSA, I NIZ NOVIH

PRAVILNIK O ODIJEVANJU

Nema kratkih suknji, hlača, majica bez rukava, tetovaža...

Mate Golemac/Kristijan Krišto

Na Sveučilištu u Mostaru primjenjuje se Pravilnik o odijevanju koji uvodi niz zanimljivih pravila, ali i zabrana vezanih uz izgled i odijevanje zaposlenika i studenata. Pravilnik o odijevanju je polijepljen po fakultetima i počeo se primjenjivati. Za žene vrijede sljedeća pravila odijevanja:

Nastavno osoblje treba studentima biti primjer prikladnog ponašanja i odijevanja, pa je stoga potrebno da nastavnici poštuju pravila i načine odijevanja, navodi se u pravilniku. Za žene se u pravilniku navodi da mogu nositi "suknje ili haljine čija dužina treba biti do koljena ili duže, nipošto kraće", kao

ILUSTRACIJA

PRIBLIŽITI SVJETSKJE TEHNOLOGIJE

Nova iskustva, ljetne radionice i rad na istraživačkim projektima u dalekoj Kini

Više znanja o kineskim običajima učvrstit će prijateljstvo i poštovanje prema kulturama drugih naroda

Lorena Vegar

Sveučilište u Mostaru i Huawei Technologies d. o. o. u okviru Međunarodnog sajma gospodarstva zaključili su ugovor o suradnji u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija kako bi ostvarili suradnju u znanstveno-istraživačkim aktivnostima, prijenosu i razmjeni znanja tehnologija, kao i sveučilišnog znanja u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija u cilju zajedničkog kreiranja inovativnog društva znanja.

Ugovor su potpisali rektor Sveučilišta prof. dr. Zoran Tomić i direktor Huaweija u BiH Mr. Chenchen.

Najbolji studenti

Između ostalog, ugovorom je dogovorena studentska praksa, ljetne radionice koje uključuju studente u istraživačke djelatnosti tvrtke Huawei. Dogovoreno je i stvaranje nastavnih planova i programa, ali i sudjelovanje u podučavanju određenih predmeta, od preddiplomskog do doktorskog studija, u kojima spomenuta tvrtka može ponuditi stručno znanje. Iz Uprave Huaweija ističu kako će za najbolje studente s prakse biti ponudeni i odgovarajući poslovi, što pruža izvrsnu mogućnost za početak međunarodne karijere.

Osim potpisanog ugovora, na Sveučilištu je i održano predavanje veleposlanika Narodne Republike Kine u BiH Jija Pinga na kojem je govorio o Belt and Road inicijativi i podizanju svijesti o onome što ona predstavlja. Inicijativa Belt and Road, koja se prvenstveno sastoji od ekonomskog pojasa Puta svile koji povezuje Kinu sa središnjom i južnom Azijom, ali i Europom

te nacijama jugoistočne Azije, jedan je ambiciozan napor za poboljšanje regionalne suradnje.

Najveći cilj BRI-ja je ojačati infrastrukturu, trgovinu i investicijske veze između Kine i 65 drugih zemalja koje zajedno

Dogovoreno je i stvaranje nastavnih planova i programa, ali i sudjelovanje u podučavanju određenih predmeta, od preddiplomskog do doktorskog studija

čine više od 30 posto globalnog BDP-a.

Pitanje koje je zanimalo mnoge koji su bili na predavanju tiče se najlakšeg puta kojim bi mladi ljudi trebali ići kako bi osigurali svoju poziciju na trži-

Najveći cilj BRI-ja je ojačati infrastrukturu, trgovinu i investicijske veze između Kine i 65 drugih zemalja koje zajedno čine više od 30 posto globalnog BDP-a

štu. "Odgovor je jednostavan, učite kineski jezik", rekao je veleposlanik Ping.

Veleposlanik je spomenuo i mostarski sajam koji je okupio više od 200 predstavnika iz raznih oblasti i oko 90 tvrtki iz

Jačanju suradnje Kine i Sveučilišta doprinijeli su i Dani kineske kulture koji su održavani tijekom ljetnog semestra ove akademske godine na Filozofskom fakultetu

Kine, što stvara velike mogućnosti za trgovinske sporazume i daljnju suradnju.

– U Kini imamo strategiju spajanja proizvodnje, učenja i istraživanja. Najvažnije od svega jest da rezultat bude postizanje proizvodnje. To je strategija koja osigurava uspjeh – istaknuo je veleposlanik Ping naglašavajući da svaka zemlja treba podržavati globalizaciju koristeći vlastite koncepcije razvoja.

Istraživanje svemira

Kina kao zemlja partner na mostarskom sajmu predstavila je mnoge napretke svoje visoke tehnologije.

U samo nekoliko godina uspela je dostići ostale svjetske velesile kada je riječ o istraživanju svemira. Pomoću visoke tehnologije uspjeli su napraviti i vlak koji svojom brzinom od 350km/h već prometuje između najvećih gradova.

Također su izumili uređaj koji u realnom vremenu prevodi između kineskog i 63 druga jezika svijeta te time omogućuje komunikaciju poslovnim ljudima, svjetskim putnicima ili pak studentima s lokalnim ljudima. Jačanju suradnje Kine i Sveučilišta doprinijeli su i Dani kineske kulture koji su održavani tijekom ljetnog semestra ove akademske godine na Filozofskom fakultetu. Lektorica Xiukun Meng, između ostalog, govorila je o simbolima i znakovima koji se koriste u Kini, objašnjavala je zašto kineska zastava ima pet zvjezdica te kako koristiti kineske štapiće za jelo.

– Želim da ljudi više znaju o kineskim običajima te da na taj način zadržimo prijateljstvo, da poštujemo jedni druge, da poštujemo i kulture koje postoje u svijetu - rekla je Meng.

i hlače i kaput. Košulja treba biti primjereno zakopčana i ne preuska, a zabranjuju se majice bez rukava. Preporuka su polo majice. Cipele trebaju biti čiste i prikladne za posao. Šminka se preporučuje, ali neupadljiva i primjerena dnevnom izgledu. Nokti trebaju biti uredni i čisti. Kape nisu odgovarajuće u zatvorenim prostorima. Tetovaže i piercing ne smiju biti vidljivi na radnome mjestu.

Za muškarce vrijede sljedeća pravila:

Propisuje se klasično odijelo s kravatom ili bez kravate. Košulja s kravatom treba biti dugih rukava, a košulja bez kravate može biti i kratkih rukava.

Dopuštene su i hlače i kaput. Nokti trebaju biti uredni i čisti. Kosa čista. Brkovi i brada uredni. Kape se zabranjuju.

Međutim, najvažniji kodeksi su doneseni za studente, akademske, mlade ljude koji svoj ukus prema odijevanju trebaju njegovati od najranijih akademskih dana. Studentima Sveučilište preporučuje ležernu odjeću koja uključuje: odijela, suknje i haljine dužine do ili ispod koljena, hlače, traperice, hlače sportskoga kroja za svaki dan, majice dugih ili kratkih rukava, košulje, bluze, rolke, džempere, prsluke, tenisice, cipele za svaki dan i drugu akademski primjerenu odjeću. Zabranjuje se rasparana odjeća, kao i odjeća koja

sadrži upadljive rupe, pokrivala za glavu koja skrivaju identitet osobe (osim u slučaju kada je to dio vjerskoga obilježja, za što je potrebno posebno odobrenje dekana/ice određenoga fakulteta).

Profesor Filozofskog fakulteta SUM-a Ilija Musa smatra da je kodeksom predviđen način odijevanja uobičajen u društvenoj zajednici u kojoj Sveučilište djeluje. "Zahvaljujući sustavu vrijednosti koji se još uvijek baštine na našem području, ali i predmetima Komunikologija, Javni nastupi i Neverbalna komunikacija, koji se izučavaju na studijima novinarstva i odnosa s javnošću na kojima predajem, nisam imao priliku na predavanjima vidjeti studente koji bi

značajnije kršili propisane standarde", rekao je Musa.

Zabranjene su policijske ili vojne odore, osobito za vrijeme predavanja ili ispita, ali preporučena vjerska obilježja.

Piercing, naušnice na neprimjerenim mjestima, npr. na usni, nosu, očnim kopcima i sl. također nisu dopušteni, a nepoželjne su i trenirke.

Franjo Takač, profesor na Filozofskom fakultetu u Mostaru, smatra da je kodeks odijevanja potreban svakoj instituciji, a posebno obrazovnoj. Što se tiče pravila odijevanja i iskustava sa studentima te pravilima kodeksa, Takač je rekao: "Pravila odijevanja moraju se poznavati, ona su dio opće kulture i doprinose

izgradnji kvalitetnijeg radnog okruženja. Kodeks odijevanja SUM-a je nužan, profesionalan i u skladu je s kodeksima na drugim visokoobrazovnim ustanovama. Koliko mogu primijetiti, studenti se većinom pridržavaju kodeksa na SUM-u. U okviru posla koji obavljam nisam nikada imao nikakvih problema sa studentima".

U pravilniku stoji da će se protiv studenata i zaposlenika Sveučilišta koji se ne pridržavaju odredbi Pravilnika o odijevanju pokrenuti stegovni postupak sukladno Kodeksu Sveučilišta u Mostaru. Jednako tako, nastavnik ima pravo i obvezu studenta zamoliti da napusti prostorije fakulteta.

STUDENTSKI ŽIVOT U GRADU NA NERETVI

Od kulture do noćnih klubova: Mostar nudi za svakoga ponešto

Mijo Brkić

Grad na Neretvi broji više od 100 tisuća stanovnika. Svake godine početkom listopada taj broj poraste za više tisuća, a razlog tome je što je Mostar poznat kao studentski grad u koji dolaze studenti iz raznih dijelova Bosne i Hercegovine, a i sve veći broj studenata iz Hrvatske.

Ponuda raznovrsna

Studentski centar nudi smještaj i prima oko 520 studenata. U cijenu od 156 KM mjesečno uključeni su doručak, ručak i večera, grijanje, topla voda i internetski kablanski priključak. Prednost života u studentskom domu su bogata knjižnica i adekvatne prostorije za učenje te su aktivnija druženja u prostorijama Studentskoga centra. Većina studenata tijekom studiranja živi u unajmljenim sobama ili stanicama, a cijene rastu iz godine u godinu. Za prosječan stan izdvoji

U cijenu od 156 KM mjesečno uključeni su doručak, ručak i večera, grijanje, topla voda i internetski kablanski priključak

se čak i do 400 KM te se uzima u obzir da u takvim stanicama troškove dijeli više studenata. Cijena stana raste ako se nalazi bliže Sveučilištu. - Život u Mostaru je posebna stvar, a grad je pristupačan za studente što se tiče financijskog dijela. Postoji više

opcija za stanovanje, studentski dom, City hotel i privatni stanovi. Mislim da se studenti mogu prilagoditi na osnovi svojih mogućnosti i potreba. Iako postoje već neki događaji koji okupljaju studente, u tom smislu bi se moglo još više napredovati. Uz malo

volje i ulaganja postigla bi se veća zainteresiranost studenata i bolja interakcija među njima. Noćni život u Mostaru je raznovrstan, svatko za sebe može naći kutak gdje će uživati, a cijene noćnog života su pristupačne - rekao je student Pravnog fakulteta Marko Šljivić. Osim noćnog života, koji je aktivan svih sedam dana u tjednu, Mostar u posljednje vrijeme nudi i razne kulturne zabave te se sve veći broj studenata radije odlučuje na odlazak u kazalište.

Strategija i novosti

- Mostar je grad koji studentima nudi mogućnosti koje samo treba znati pronaći i iskoristiti. Uz studij, studenti imaju priliku biti članovi udruga, volontirati, baviti se različitim sportovima, kulturno se uzdizati uz pogodnosti besplatnih ulaznica za HNK Mostar. Život u studentskom domu može udovoljiti potrebama prosječnoga studenta, ali im također može i znatno umanjiti troškove. Voljela

bih da na području grada postoji čitaonica koju bi mogli koristiti svi studenti Sveučilišta u Mostaru - rekla je studentica hrvatskog jezika i književnosti i pedagogije Lucija Škurla.

Projekt "Studenti za HNK Mostar, HNK Mostar za studente", organiziran u suradnji Studentskog zbora s Hrvatskim narodnim kazalištem u Mostaru, pokazao se uspješnim. Studentima Sveučilišta na raspolaganju je 12 tisuća ulaznica koje mogu preuzeti u uredu Studentskog zbora. Mogućnost za rekreaciju studenti imaju i u novootvorenom street workout parku u kampusu Sveučilišta u Mostaru. Riječ je o projektu koji je pokrenuo student Anthony Pribičević u suradnji s prethodnim predsjednikom Studentskoga zbora Sveučilišta u Mostaru Markom Džoićem.

- Studentski život u Mostaru je dobar jer ima puno mladih i društvo je dobro. Život nije toliko skup, cijene su pristupačne. Zadovoljan sam cijenom stanarine, a što se tiče hrane, kuham za sebe. Noćni život je super, a što se tiče sadržaja, ima za svakog ponešto - rekla je studentica logopedije Božena Raguž. Prema usvojenoj strategiji Sveučilišta za razdoblje od 2018. do 2023., student je u središtu pozornosti. Studenti očekuju razne novosti koje će im olakšati, ali i zainteresirati ih kako za fakultetske tako i izvannastavne aktivnosti. ●

TONI VUKOJA, VODITELJ STUDENTSKOG SERVISIA

GODIŠNJE POMOgnu ZAPOSLITI VIŠE OD 500 studenata, preko servisa traže i sezonce

TIJEKOM LJETA NAJVIŠE JE POSLA U STUDENTSKOM SERVISU JER VELIKI BROJ STUDENATA UPRAVO PREKO NJIH ODLAZI NA SEZONSKI RAD U SUSJEDNE DRŽAVE

Servis se nalazi u prostorijama Studentskog centra i broji više od 5000 članova. Godišnja članarina 10 KM. Svaki dan netko traži posao

Gordana Šimović

Da su studenti lijeni, inferiorni i da ih posao ne zanima, često se može čuti u javnosti. Ali sve to kategorički demantira Studentski servis Sveučilišta u Mostar koji trenutačno zapošljava više od 500 studenata.

Rad u velikim tvrtkama

- Iako redoviti studenti ne mogu osnovati radni odnos za vrijeme studiranja, ipak mogu regularno raditi - tvrdi voditelj Studentskog servisa Toni Vukoja. - Redoviti studenti ne mogu biti u stalnom radnom odnosu,

ali im regularan rad omogućuje Studentski servis koji osigurava brojne povoljnosti - ističe Vukoja. Pri zaposlenju studenta preko Studentskog servisa, kako objašnjava, poslodavac nema obavezu prijave nego plaća sve 12% te PDV na proviziju od 17% na njihov rad. To je, kako ističe, ono što odgovara i studentima i poslodavcima. - Mi u svojoj arhivi imamo više od 5000 studenata, a u jednoj akademskoj godini aktivno radi oko 500 njih - kaže Vukoja. Po njegovim riječima, najviše studenata radi u velikim tvrtkama kao što su HT ERONET, Mepas Mall, Zara,

FSRACING TEAM

Budući inženjeri prave novi bolid Formule za "europske staze"

FSRacing Team kao ključni cilj ima samostalno dizajnirati, izraditi i marketinški razviti formulu koja će ići na natjecanja izvan granica BiH. Trenutačno se radi bolid koji će biti bolji u odnosu na prvi

Ove godine održan je prvi put Sajem udruga na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru na kojem su sudjelovale udruge koje djeluju na SUM-u. Tu su najviše pozornosti privlačili studenti koji rade na projektu FSRacing Team. Njega su osnovali studenti Fakulteta strojarstva i računarstva. Ono što je najvažnije za njih je to da ove godine imaju natjecanje koje će se održati u Italiji, "Formula Student", a pripreme se privode kraju. To je najveće i najbolje natjecanje u oblasti motornih sportova i studentskih inovacija u svijetu.

Projekt od značaja

Konačano su formirani 8. ožujka 2013. i trenutačno imaju 12 članova. Glavni cilj je samostalno dizajnirati, izraditi i marketinški razviti formulu koja će ići na natjecanja diljem Europe. Za svakog studenta najvažnija je praksa, a oni to imaju priliku ostvariti u ovom projektu. Primjena teorije u praksi i iskustva, poznanstva s mnogim ljudima mogu im donijeti znatno lakše snalaženje u svijetu kada jednom završe fakultetski dio života. Ovaj projekt omogućuje nam da teorijska znanja primijenimo u praksi i dobijemo iskustva timskog rada te se na najbolji mogući način pripremimo za rad u poduzeću. Veliku potporu daje nam Studentski zbor Sveučilišta u Mostaru iz kojeg su prepoznali važnost ovog projekta za cijelu zajednicu - rekao je Ivan

Ono što je najvažnije za mladi tim je to da ove godine imaju natjecanje koje će se održati u Italiji "Formula Student", a pripreme se privode kraju

Lučić, član FSRacing Teama. Sajem je bio i izvrsna prigoda za sve studente koji se žele aktivirati u radu Sveučilišta u Mostaru i na taj način sebi omogućiti priliku u stjecanju znanja, vještina i kompetencija koje su im potrebne nakon akademskog obrazovanja i upuštanja u poslovni svijet. S izradom prvog bolida

Formule u BiH počeli su 2013. Nastavak je bio 2016. i trenutačno se radi drugi bolid koji bi trebao biti poboljšan u odnosu na prvi. Dizajn novog bolida predstavili su i na 22. međunarodnom sajmu gospodarstva u Mostaru ove godine. Studenti su dobili i podršku od redovitog profesora na Fakultetu strojarstva, računarstva i elektrotehnike dr. sc. Dragana Čovića.

Potpura i trud

Na održanom sastanku studenti su predstavili dosadašnje rezultate i aktivnosti na izradi drugog bolida, postavljene ciljeve za završetak projekta, kao i poteškoće s kojima se svakodnevno susreću. Budući da su se studenti FSRacing Teama uspješno plasirali na međunarodno natjecanje "Formula Student" u Italiji, a koje će se održati u srpnju ove godine, Čović je pohvalio dosadašnji trud i rad studenata. Rektor Sveučilišta u Mostaru prof. dr. sc. Zoran Tomić pružit će potporu studentima u njihovoj inovaciji budući da se upravo takvim aktivnostima poboljšava međunarodna suradnja što će dati novu dimenziju u internacionalizaciji SUM-a. "Ovaj sastanak je znak povjerenja, znak je naše podrške vama i vašim promišljanjima", kazao je rektor Tomić. (ri)

PRIZAPOSLJENJU STUDENTA PREKO STUDENTSKOG SERVISIA, KAKO OBJAŠNJAVA POSLODAVAC NEMA OBVEZU PRIJAVE NEGOSVEPLAČA IZ POSTOTE PDVNA PROVIZIJU ODI7POSTO NA NJIHOVRAD

REDOVITI STUDENTI NE MOGU BITI U STALNOM RADNOM ODNOSU, ALI IM REGULARAN RAD OMOGUĆUJE STUDENTSKI SERVIS KOJI OSIGURAVA BROJNE POVOLJNOSTI

Pull&Bear i Bershka. Tijekom ljetnih mjeseci najviše je posla u Studentskom servisu jer veliki broj studenata upravo preko njih odlazi na sezonski rad u susjedne države bez pretjerane procedure s papirologijom.

- Posebno su tvrtke iz Hrvatske prepoznale rad Studentskog servisa i s njima imamo suradnju već dugi niz godina - ističe Vukoja. Nema dana da netko ne dođe u prostorije Studentskog servisa i zatraži informaciju o zapošljavanju bilo za odlazak u inozemstvo tijekom ljetne stanke ili rad uz studiranje u zemlji. - Studenti zaista traže posao. Srećom, imamo velikih tvrtki koje zapošljavaju mnogo studenata. Primjerice, HT ERONET zapošljava 120 studenata tijekom jednog mjeseca i tako svake godine već dugo vremena - kaže Vukoja. Prisieća se početka rada Studentskog servisa i vremena kad je bilo jako puno oglasa na osnovi kojih su tražili studente

za rad. Sad se, kako tvrdi, stanje dramatično promijenilo. Za Studentski servis svi znaju. - Sad su poslodavci sebi našli olakšicu tako da raspišu interni natječaj i traže studente za rad.

Potrebe tržišta

Primjerice, Inditex mjesečno zaposli oko 60 studenata. Naprave oglas i odaberu studente koji njima najviše odgovaraju te ih pošalju kod nas da se uključe u Studentski servis kako bi ih mogli osigurati - objasnio je Vukoja. Studentski servis nalazi se u prostorijama Studentskog centra i broji više od 5000 članova. Godišnja članarina je 10 KM, a svi koji imaju otvoren račun na NLB banci članarinu plaćaju pet KM. Sve informacije o radu Studentskog servisa, načinu zapošljavanja i natječajima studenti mogu pronaći na portalu Pogled.ba i na društvenim mrežama Facebook, Twitter i Instagram.

Potpura

VELIKU POTPORU DAJE IM STUDENTSKI ZBOR IZ KOJEG SU PREPOZNALI VAŽNOST OVOG PROJEKTA ZA CJELU ZAJEDNICU - REKAO JE IVAN LUČIĆ, ČLAN FSRACING TEAMA

KNJIŽEVNA OSTVARENJA STUDENATA

Pisanom riječju pomiču granice stvaralaštva

Mladen Topić

Uz obveze na fakultetu, studenti pronalaze vrijeme i za aktivnosti koje nisu u sklopu onih fakultetskih. Obično se radi o nekim hobijima, stvarima u kojima uživaju i koje vole. Ima onih koji su aktivni na polju kulture, a svojim djelima svakako su doprinijeli kulturnom angažmanu studentske zajednice u Mostaru. Riječ je o studentima studija hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru, a koji su uspjeli ukoristiti svoja pisana djela.

Razne tematike

Ivan Volić, student četvrte godine studija hrvatskoga jezika i književnosti i novinarstva Filozofskoga fakulteta, objavio je drugu zbirku poezije pod nazivom "Prostori sebe". Profesorica Tina Laco, koja je i urednica zbirke, bila je i inicijator objave druge zbirke. - I mada u potpunosti uronjen u prostore sebe, Volić komunicira s vanjskim svijetom: njegovo je pjesništvo odraz izgubljenih borbi, besciljnih čežnji i trajno prisutnih (umjetničkih) nemira, kroz koje se, bez otvorene kritike, ali s pritaženim angažmanom ipak poručuje: Treba s bačenim idealom / i hladnim sobom / povjerovati u početke - ističe Laco u svojoj recenziji. "Prostori sebe" tematikom ne odudaraju od klasičnih mladenačkih pitanja egzistencije, ideala, svakodnevnog životne borbe i radosti i sl. Kroz stihove se može uočiti podijeljenost i fascinacija dvama gradovima, Travnikom i Mostarom. Volić kaže kako se nada da će njegova poezija biti dovoljno glasna kako bi drugi sanjari i kreativni prepoznali okrepljujuću snagu pisanja te ističe kako je fakultet idealno

mjesto za podvige kao što je izdavanje knjige, kao i to da mu je studij književnosti omogućio spoznati nove pristupe poeziji i književnosti uopće. - Imao sam veliku podršku profesora i kolega, pa na primjeru svojih profesora i Filozofskog fakulteta mogu reći da Sveučilište podržava ovakve kulturne projekte. No, Sveučilištu svakako nedostaje više kulturnog sadržaja u čemu, naravno, i studenti moraju dati svoj doprinos - dodaje Volić. Svoju zbirku poezije "Što se smiješ" promovirala je i Ana Marić, studentica studija hrvatskoga i latinskoga jezika i književnosti Filozofskog fakulteta. - Iza naslova se krije jedan trenutak sreće, zadovoljstva koje mi pisanje poezije pruža. Poezija zaista izvlači ono najsretnije i najljepše iz mene - govori Ana. Nakon osmogodišnjeg pisanja, Marić je za objavljivanje ipak pričekala nešto zrelije pjesme koje bi zrcalile njezin pjesnički duh i umijeće. Prvijenac progovara o grčkoj mitologiji, unutarnjim nemirima, krajolicima ili pak o ljubavi prema hrvatskom jeziku. U izdavanju zbirke, osim autorice, sudjelovali su recenzenti prof. dr. sc. Antun Lučić, prof. Ivan Vrljić i grafički dizajner Željko Koren, a Ana ističe kako ovom zbirkom ljudima oko sebe poručuje da je život poput mašte, pun čudesnih zbivanja te da je i u njemu sve moguće.

Sačuvali razmišljanja

Ivana Milićević, studentica druge godine hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu, ostvarila je želju da sve ono što je u nekoliko godina napisano ne ostane razbacano po internetskim stranicama nego da se sakupi u jednu knjigu pod nazivom "Prije nego odrastem", a koja

FOTO: ANITA IVANKOVIĆ

ANA MARIĆ,
zbirka poezije
"Što se smiješ"

IVAN VOLIĆ,
zbirka poezije
"Prostori sebe"

FOTO: MARIJA MARIĆ

FOTO: ANITA IVANKOVIĆ

IVANA MILIĆEVIĆ,
"Prije nego odrastem"

između korica na jednom mjestu zaključuje jedno razdoblje njezina života. - Upravo tu se krije i simbolika naziva. Prije nego odrastem i zakoračim u svijet odraslih, odluka i briga, željela sam sačuvati svoja dječja razmišljanja, molitve i snove koje želim da me prate cijeloga života - ističe Ivana. Kroz

knjigu se provlače motivi vjere, obitelji, prijateljstva, zemlje u kojoj živi, razmišljanja u kasne noćne sate... Recenzentice knjige su Ivona Brkić, profesorica hrvatskog jezika u Srednjoj školi dr. fra Slavka Barbarića u Čitluku, te producentica Radiopostaje Mir Medugorje Antonija Bubalo. ●

TEČAJ

"Osnove rada u sustavu za e-učenje" za nastavno osoblje

ILUSTRACIJA

Centar za informacijske tehnologije organizirao je dvodnevni tečaj "Osnove rada u sustavu za e-učenje" za nastavno osoblje. Polaznici su se kroz osam cjelina upoznali s postavljanjem nastavnih materijala, radom s blokovima, resursima i kalendarom s umetanjem resursa kao što su linkovi na web-stranicu ili dokumenti, mape, stranice, knjige i slično te s aktivnostima foruma, rječnika, zadaća, anketa, kao i izradama sigurnosne kopije kolegija. Polaznici tečaja istaknuli su kako sustav za e-učenje nudi mnogo prednosti za kolegije kao što su postavljanje nastavnih materijala, načini postavljanja i rješavanja zadaća za studente te su zainteresirani za pokretanje kolegija u ovom sustavu. ●

KONFERENCIJA

Konferencija "Identiteti - kulture - jezici"

ILUSTRACIJA

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru održana je međunarodna znanstvena konferencija "Identiteti - kulture - jezici", čija je ovogodišnja tema bila "Novi obzori humanističkih i društvenih znanosti". Organizatori konferencije su Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru, Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti i međunarodnih odnosa Sveučilišta "Matej Bel" u Banskjoj Bystrici iz Slovačke i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Osijek. ●

"TEATAR" I NOVE PREDSTAVE

Moderna nit vuče sve više gledatelja do kazališnih daski

Sveučilišni teatar premijerno je izveo predstavu "Ime mu je R." u Kosači u Mostaru. Ovo je druga predstava studenata Sveučilišta koji se amaterski bave glumom, a generacija akademske 2018./2019. pripremala se šest mjeseci za predstavu. Predstava je svoju prvu reprizu doživjela u Narodnom pozorištu Mostar. Tekst i režiju potpisuje Nina Lončar, studentica pedagogije na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, a koja je, uz Ivu Čarapinu, osnovala teatar.

Tim čini 11 glumaca od kojih je i Lončar dio glumačke postave. Uz glumce nastupaju plesači i vokalno-instrumentalna pratnja. Riječ je o dramskom komadu koji svoju radnju pronalazi u vremenski neodređenom kontekstu na ovim prostorima, što publici daje dojam da se radnja događa prije više godina, da se događa upravo sad ili da je radnja ono što bi nam moglo prethoditi u

skorijoj budućnosti, objašnjavaju iz Teatra. Glumački dio iznijeli su, osim producentice: Damir Kočić, Darko Škobić, Ivan Prskalo, Ivana Bališa, Ivo Čarapina, Ivo Marijan Planinić, Ilija Čović, Matea Vladić, Monika Vlašić i Tea Pandža. Vokalno-instrumentalni dio predstave pripao je Leonu Lasiću, Marku Vračeviću, Ani Ljubić i Dominiku Čuli, dok su numere plesom pratili, osim glumaca,

i Danea Buhovac, Andrea Knezović te Josipa Grubišić. Moderna nit vuče gledatelja da se uživi u razdoblje u kojem smo robovi interesa, materijalnih dobara i suvremene tehnologije koja nam nerijetko ne dopušta razmisliti o istinskim životnim vrijednostima koje, kad se dogode neke velike tragedije, moraju isplivati na površinu i sve nas učiniti samo običnim ljudima, tvrde iz Teatra. Sveučilišni teatar kazališna je produkcija studenata Sveučilišta osnovana 2017.. (M. Topić) ●

SPORTSKI ŽIVOT

Od nogometa, košarke, rukometa, pa sve do šaha i tavle

Studentski zbor Sveučilišta u Mostaru kao i svake godine organizira natjecanje za studente u raznim sportovima i igrama. Glavni cilj sportskih natjecanja je poticanje studenata na sportske aktivnosti, kao i na dobru zabavu, druženje i stjecanje novih poznanstava.

U kafiću Studentskog centra odigran je prvi u nizu turnira u tavlji pod organizacijom Studentskog zbora Sveučilišta u Mostaru. Prvo mjesto osvojio je student Filozofskog fakulteta Goran Ćesić, drugo mjesto osvojio je također student Filozofskog fakulteta Josip Ivešić, a treće mjesto zauzeo je student Pravnog fakulteta Dra-

gan Edi Marić. U konkurenciji za prvo mjesto i nagradu od 50 KM borilo se deset studenata. Odigran je i prvi u nizu turnira u šahu pod organizacijom Studentskog zbora Sveučilišta u Mostaru. Pobjednik turnira je Zvonimir Karlović s Fakulteta strojarstva, računarstva i elektrotehnike, drugo mjesto pripalo je Ivanu Duvnjaku s Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, dok je trećeplasirani Ante Šaravanja s Fakulteta strojarstva, računarstva i elektrotehnike. Igrano je po švicarskom sustavu od sedam kola uz tempo igre 10 minuta po igraču, naravno, uz pravila Svjetske šahovske organizacije (FIDE - World Chess

Federation). Studentski zbor organizira i turnir u rukometu, a u ekipi igrači moraju biti s istog fakulteta. Nagrada za prvoplasirani tim je 250 KM + pehar. Za turnir u tenisu, koji se igra na terenima TK Mostar, prijavila su se 32 igrača. Pobjedniku turnira pripada 150 KM, kao i pobjednički pehar, dok finalistu ide nagrada od 100 KM i pehar.

Također, Studentski zbor organizira natjecanje u basketu "3 na 3" koji se održava na košarkaškom igralištu iza Osnovne škole fra Petra Bakule (X. osnovna škola). Za turnir u basketu najmanje prijavljenih igrača u ekipi su tri, a najviše četiri. Natjecanje u tricama

odigrat će se tijekom stanke prije utakmica za 3. mjesto i finalne utakmice, a održava se individualno. Dopuštena je prijava za turnir u basketu i natjecanju u tricama. Svi igrači u ekipi moraju biti studenti Sveučilišta u Mostaru! Nagrada za prvo mjesto je 140 KM + medalje, a za pobjednika u tricama nagrada je 50 KM. Studentski zbor također organizira turnir u stolnom tenisu koji se održava u dvorani STK "HT ERONET" Mostar na Rudniku. Tu su turniri za studentice u malom nogometu koji se održava u Areni Sport Centru, a turnir je zamišljen kao mala verzija Sveučilišne malonogometne lige u Mostaru. (M. Golemac)

PRILIKA ZA NATJECANJA, USPJEHE...

Vježbanje i rekreacija pojedince doveli do vrha i svjetskih natjecanja

Andela Jurišić

Bavljenje sportom svakome je preporučljivo. Poboljšava zdravlje, utječe na tjelesni razvoj, a čak ima i pozitivne učinke na psihu. To prepoznaje i Studentski zbor koji smatra da su sport i vježbanje nužni jer živimo u svijetu u kojemu su se ljudi prepustili sjedilačkom načinu života i to može dovesti do velikih posljedica za zdravlje. Nedavno je Studentski zbor organizirao Sveučilišni teniski turnir i Plivački kup Sveučilišta u Mostaru. - Na Teniski turnir prijavila su se 32 sudionika te se mečevi održavaju svaku večer s početkom u 20 sati. Kada je riječ o Plivačkom kupu, također je bio velik broj zainteresiranih. Potičemo sve ljude da se bave nekom aktivnošću jer ne samo da je zdravo nego se uz sportske aktivnosti svi mogu zabaviti i steći brojna prijateljstva - kazali su iz Studentskog zbora.

Međunarodne zaklade

Wings for Life je međunarodna neprofitna zaklada koja se bavi istraživanjem leđne moždine te je njihova misija pronaći lijek za ozljede leđne moždine. WFL jedan dan u godini na nekoliko lokacija diljem svijeta okuplja trkače koji započinju utrku u isto vrijeme. - Bilo da je noć ili dan, sunce ili kiša - svi kreću zajedno i dijele jedinstveno iskustvo te na taj način trče za one koji ne mogu. Ovogodišnji odziv sve nas je pozitivno iznenađio, bilo je 110 prijavljenih osoba - rekli su iz Studentskog zbora. Ove godine sudjelovale su i osobe u invalidskim kolicima, paraplegičari i veliki broj studenata, koji su pokazali da su, prije

Cilj je ujediniti ljude i bar ih nakratko odvojiti od mobitela, tableta i tehnologije te ih na taj način privući u prirodu i druženje

svega, humani i plemeniti ljudi. Krajnji cilj događaja je bio svojom kotizacijom u iznosu od 10 eura pomoći Udruzi za oboljele od ozljeda leđne moždine te na taj način doprinijeti pronalasku lijeka oboljelima. - Također, cilj je bio ujediniti ljude i bar ih nakratko odvojiti od mobitela, tableta i tehnologije te ih na taj način privući u prirodu i druženje - naglasili su iz Studentskog zbora. Osim ovih aktivnosti i obveza, Studentski zbor posebno

se ponosi izgradnjom street workout igrališta, koje se nalazi ispred Građevinskog fakulteta, te je dijelom rekonstruiranog igrališta kampusa Sveučilišta. Pri financiranju je pomogla Hercegovačko-neretvanska županija, a inicijator samog projekta i koordinator radova je student građevine Anthony Pribičević. - Sama ideja postoji još od 2012. godine, tako da je trebalo dosta

vremena dok su se prikupile dozvole i dok se izrealizirao cijeli projekt - kazali su iz Studentskog zbora. Mnogi studenti cijeli život bave se nekim sportom, ulažu svoje vrijeme, usklađuju treninge s fakultetskim obvezama. Jedna od njih je i Tamara Stojanović, odbojkašica Studentskoga odbojkaškog kluba Mostar, koja se ponosi radom svojeg kluba.

Profesionalni sportaši

- Cijela ekipa, zajedno s Upravom, ponosna je što smo ispunili cilj koji smo postavili na početku sezone, a to je da smo proslavili ovogodišnju titulu u krugu sportske obitelji - rekla je Tamara Stojanović. Odbojku trenira od trećeg razreda osnovne škole, a najponosnija je na nastupanje za reprezentaciju BiH. Važno je govoriti i o radu Sveučilišne malonogometne lige, u kojoj sudjeluje devet fakulteta zajedno s ekipama Studentskog zbora i Studentskog centra. Sezona lige počinje u veljači, a završava početkom lipnja. Pravo nastupa u Ligi imaju studenti i nastavno osoblje fakulteta sudionika, s tim da u svakoj ekipi studenti moraju činiti većinu. - Svaka ekipa može prijaviti minimalno osam, a maksimalno 15 igrača tijekom trajanja lige. Svako kolo sastoji se od pet utakmica i jedne ekipe koja je slobodna to kolo - izjavili su iz Sveučilišne malonogometne lige. Odziv studenata je velik, posebice u play-off fazi natjecanja.

Planinarenje je čest hobi među brojnim Hercegovcima. Hercegovina se može pohvaliti predivnim planinama, koje pomažu ljudima da se opuste. Nikolina Sesar, studentica politologije, rekreativno se bavi planinarenjem. Prvi vrh na koji se popela bio je Velež, vrh Brasina 1897 m. Planinarenje uvijek sa sobom nosi opasnosti i nepredviđene okolnosti, poput promjene vremena, opasnosti od zmija ili ozljede. Smatra kako je svakom planinaru potrebna odgovarajuća oprema, što uključuje gojzerice, vjetrovku, ruksak i štapove za penjanje. ●

RADOVI SE PRIVODE KRAJU, SLIJEDI OPREMANJE

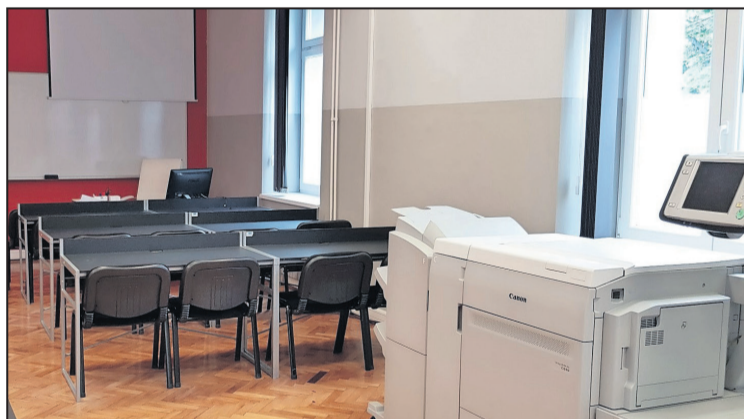
Veliki projekt budućnosti - uskoro će SUM imati vlastitu elektroničku tiskaru

Sveučilište u Mostaru, uz ranije utemeljenu nakladničku kuću PRESSUM, pokreće i vlastitu elektroničku tiskaru koja će najvećim dijelom pratiti izdanja PRESSUMA. Unutarnji radovi su pri kraju, a uskoro se očekuje i opremanje potrebnim aparatima i strojevima. Nakladnička kuća usmjerena je u izdavanje znanstvenih i edukacijskih izdanja kojima će se poticati znanstvena produkcija nastavnoga osoblja i olakšati vidljivost njihova znanstvenoga rada, čime će se poticati interes za znanstveni rad i prezentirati dostignuća u različitim znanstvenim područjima na Sveučilištu u Mostaru.

Tiskara će, po uzoru na onu Sveučilišta Sjever iz RH, biti usmjerena u produkcijskom segmentu modernim digitalnim tehnikama tiska, izrade knjiga, monografija, brošura, časopisa i ostalih publikacija i dokumenata za potrebe Sveučilišta i njegovih sastavnica.

Svojim aktivnostima tiskara će se uključiti i u provedbu znanstveno-istraživačkih

projekata potičući znanstvenu i stručnu izvrsnost u području nakladništva kroz interdisciplinarnost područja vezanih za knjige i druge tiskovine. Povezivanjem s gospodarstvom i drugim znanstvenim institucijama omogućit će se napredak u području grafičke djelatnosti, ali i osigurati provedba nekih dijelova praktične nastave za studente novinarstva, grafičkog dizajna i drugih srodnih studijskih programa. Uz te aktivnosti, tiskara i nakladnička kuća sudjelovat će u oblikovanju vizualnog identiteta sveučilišnih izdanja, a u suradnji sa sveučilišnim

Tiskara i nakladnička kuća sudjelovat će u oblikovanju vizualnog identiteta sveučilišnih izdanja, a u suradnji sa sveučilišnim sastavnicama, predlagati i provoditi edukacije

lišnim sastavnicama predlagati i provoditi edukacije u području digitalnog nakladništva, kulture, knjige i medija. Tražeći uzore u najsnažnijim svjetskim centrima poput Sarbonne, čiji je razvoj vezan i za djelovanje prve francuske tiskare u sklopu tog sveučilišta, i Sveučilište u Mostaru iznalazi način kako što bolje iskoristiti sve mogućnosti razvitka, talentiranost vlastitoga kadra, sve ideje, kao i poduzetničku energiju kako bi se znanstveno-stručni rad podigao na što višu razinu pa će osnivanje nakladničke kuće PRESSUM i tiskare biti značajan korak u popularizaciji znanosti. ●

CRAFT PIVOVARA
Trojansko pivo - Mario Čorić, student Agronomije, ima svoj proizvod

U svijetu već odavno postoji trend craft piva. Sastoji se od ječmenog slada, hmelja, vode i kvasca, a mogu se dodati i pšenični slad, zob i laktoza. Ovom trendu priključio se i Mario Čorić, student agronomije na Agronomskom i prehrambeno-tehnološkom fakultetu, koji proizvodi vlastito craft pivo naziva Trojansko pivo. - Imam tri stila piva. Pale Ale, američki Ale stil piva, zahmeljen

aromatičnim hmeljevima i bakrene boje. Hefeweizen - pšenično svijetlo pivo, njemački stil piva, ima posebnu neprimjetnu aromu banane zbog specijalnog kvasca. Dunkelweizen - tamno pšenično pivo, tamno smeđe boje, koju smo dobili kombinacijom nekoliko specijalnih prženih sladova. Svaki stil je jedinstven, ima svoje posebne arome i okuse - izjavio je mladi Mario Čorić. ●

